

НАЦИОНАЛЕН СТАТИСТИЧЕСКИ ИНСТИТУТ

Получател: ТСБ - .....

Отчетна единица: .....

Гр. (с.) .....

Община .....

ЕИК no БУЛСТАТ

ГОДИШЕН ОТЧЕТ НА СПЕЦИАЛИЗИРАНИТЕ ИНВЕСТИЦИОННИ ПРЕДПРИЯТИЯ ЗА 2008 ГОДИНА

Годишният отчет на специализираните инвестиционни предприятия се попълва от всички предприятия, които са получили разрешение за осъществяването на сделки, свързани с ценни книжа.

Попълването на годишния отчет и представянето му в срок до 31 март 2009 г. в териториалното статистическо бюро е задължително съгласно чл. 20 от Закона за статистиката и Националната статистическа програма за 2009 година. Неизпълнението на това задължение се санкционира съгласно чл. 52 от същия закон.

Опазването на тайната на данните за Вашето предприятие и използването им само за статистически цели е гарантирано съгласно чл. 25, 26 и 27 от Закона за статистиката.

ГОДИШЕН ОТЧЕТ НА СПЕЦИАЛИЗИРАНИТЕ ИНВЕСТИЦИОННИ ПРЕДПРИЯТИЯ

№	Наименование на формуляра	Стр.
1.	Справка за предприятието през 2008 година	2
2.	Баланс към 31.12.2008 година	4
3.	Отчет за доходите за 2008 година	8
4.	Отчет за паричните потоци по прекия метод за 2008 година	10
5.	Справка за нетекущите (дълготрайните активи) към 31.12.2008 година	12
6.	Справка за вземанията и задълженията към 31.12.2008 година	14
7.	Справка за притежаваните ценни книжа и финансови деривати по институционални сектори към 31.12.2008 година	16
8.	Справка за приходите и разходите от лихви за 2008 година	20
9.	Отчет за заетите лица, средствата за работна заплата и други разходи за труд за 2008 година	21
10.	Справка за разходите за придобиване на дълготрайни материални активи за 2008 година	27
11.	Справка за научноизследователската и развойна дейност (НИРД) през 2008 година	29
12.	Справка за иновационната дейност на предприятието през периода 2006-2008 година	37

**СПРАВКА ЗА ПРЕДПРИЯТИЕТО
ПРЕЗ 2008 ГОДИНА**

I. Име и адрес на предприятието

Наименование на предприятието:

Адрес за контакт (офис):

Област

Община Район*

Град/село Код по ЕКАТТЕ***

Пощенски код

Улица Номер

Булевард Блок

Ж.к. Вход

Квартал Етаж

Площад Апартамент

Друго Пощ. кутия

Електронна поща

Интернет стр.

Мобилен телефон Факс**

Телефони**

* Попълва се само за градовете София, Пловдив и Варна.

** В първата клетка се изписва кодът за национално избиране, а във втората - номерът на телефона/факса.

*** Попълва се в ТСБ.

II. Местонахождение на дейността

Място, на което предприятието извършва дейността си (преобладаващата част)?

Област

Община

Град/село Код по ЕКАТТЕ***

**В колко населени места Вашето предприятие
извършва дейност ?**

(Брой)

III. Собственост

Собствеността на предприятието е:	Относителен дял от капитала в %
Държавна	<input type="text"/>
Общинска	<input type="text"/>
Частна на местно лице	<input type="text"/>
Частна на чуждестранно лице	<input type="text"/>
Частна на неправителствена организация	<input type="text"/>
Общо	100,00

Дата: Ръководител:

Съставител:

(име, презиме, фамилия) *(подпис)*

Лице за контакт:

(име, презиме, фамилия) *(телефон)*

БАЛАНС КЪМ 31.12.2008 ГОДИНА

АКТИВ			
Раздели, групи, статии	Шифър	Сума - хил. лв.	
		текуща година	предходна година
а	б	1	2
А. Нетекущи активи			
I. Нетекущи финансови активи			
1. Капиталови ценни книжа	0100		
в това число:			
контролно участие	0101		
значително участие	0103		
2. Дългови ценни книжа	0110		
Държавни ценни книжа	0111		
Компенсаторни ценни книжа	0113		
Облигации	0115		
Други	0117		
3. Инвестиционни имоти	0120		
4. Вземания от свързани предприятия	0130		
5. Вземания по заеми	0140		
6. Други	0150		
ОБЩО ЗА ГРУПА I	0160		
II. Нетекущи нефинансови активи			
1. Дълготрайни материални активи	0161		
2. Дълготрайни нематериални активи	0163		
ОБЩО ЗА ГРУПА II	0170		
ОБЩО ЗА РАЗДЕЛ А	0180		
Б. Текущи активи			
I. Парични средства			
1. Парични средства в каса	0191		
в т.ч. легова равностойност на чуждестранната валута	0192		
2. Парични средства в разплащателни сметки	0193		
в т.ч. легова равностойност на чуждестранната валута	0194		
3. Блокирани парични средства	0195		
в т.ч. легова равностойност на чуждестранната валута	0196		
4. Други парични средства	0197		
в т.ч. легова равностойност на чуждестранната валута	0199		
ОБЩО ЗА ГРУПА I	0200		

АКТИВ			
Раздели, групи, статии	Шифър	Сума - хил. лв.	
		текуща година	предходна година
а	б	1	2
II. Търговски инвестиции			
1. Държани за търгуване	0210		
капиталови ценни книжа	0201		
гългови ценни книжа	0203		
деривативи	0205		
други	0207		
2. Обявени за продажба	0220		
капиталови ценни книжа	0221		
гългови ценни книжа	0223		
други	0225		
3. Парични средства на клиенти	0230		
4. Други	0240		
ОБЩО ЗА ГРУПА II	0260		
III. Нефинансови активи			
1. Материални запаси	0270		
2. Вземания, в т.ч. :	0280		
от свързани предприятия	0285		
ОБЩО ЗА ГРУПА III	0290		
IV. Разходи за бъдещи периоди	0300		
ОБЩО ЗА РАЗДЕЛ Б	0350		
СУМА НА АКТИВА	0390		
V. УСЛОВНИ АКТИВИ	0400		

ПАСИВ			
Раздели, групи, статии	Шифър	Сума - хил. лв.	
		текуща година	предходна година
а	б	1	2
А. Собствен капитал			
I. Основен капитал			
Записан капитал	0501		
Акционерен капитал	0502		
от него:			
Акции, котиран на финансовите пазари	0503		
Акции, некотиран на финансовите пазари	0504		
Други видове основен капитал	0505		
Невнесен капитал	0506		
Изкупени собствени акции	0507		
ОБЩО ЗА ГРУПА I	0508		
II. Резерви			
Премийни резерви при емитиране на акции	0510		
Резерв от последващи оценки на активите и пасивите	0520		
Целеви резерви, в т.ч.:	0530		
Общи	0531		
Специални	0533		
Други	0535		
ОБЩО ЗА ГРУПА II	0540		
III. Преоценки	0545		
IV. Финансов резултат			
1. От предходни години, в т.ч.:	0550		
Неразпределена печалба	0551		
Непокрита загуба	0553		
2. От текущия период, в т.ч.:	0560		
Печалба	0561		
Загуба	0563		
ОБЩО ЗА ГРУПА IV	0570		
ОБЩО ЗА РАЗДЕЛ А	0580		

ПАСИВ			
Раздели, групи, статии	Шифър	Сума - хил. лв.	
		текуща година	преходна година
а	б	1	2
Б. Нетекущи пасиви			
I. Нетекущи задължения			
1. Задължения към свързани предприятия	0581		
2. Задължения към финансови предприятия	0582		
в т. ч. към банки	0583		
3. Задължения по търговски заеми	0584		
4. Задължения по получени аванси	0585		
5. Отсрочени данъци	0586		
6. Други нетекущи задължения	0587		
ОБЩО ЗА ГРУПА I	0600		
ОБЩО ЗА РАЗДЕЛ Б	0610		
В. Текущи пасиви			
I. Текущи задължения			
1. Задължения към свързани предприятия	0611		
2. Задължения към акционерите за дивиденди	0613		
3. Задължения в ценни книжа	0615		
4. Задължения към финансови предприятия	0617		
в т. ч. към банки	0618		
5. Задължения по търговски заеми	0619		
в т. ч. по лизинг	0620		
6. Задължения към доставчици	0621		
7. Задължения по получени аванси	0623		
8. Задължения към персонала	0625		
9. Данъчни задължения	0627		
10. Задължения към осигурителни предприятия	0629		
11. Други	0631		
ОБЩО ЗА ГРУПА I	0640		
II. Задължения по получени чужди активи			
1. Задължения по ценни книжа на клиенти	0641		
2. Задължения по парични средства на клиенти	0643		
3. Други	0645		
ОБЩО ПО ГРУПА II	0647		
ОБЩО ЗА РАЗДЕЛ В	0650		
Г. Приходи за бъдещи периоди	0660		
СУМА НА ПАСИВА	0790		
Д. УСЛОВНИ ПАСИВИ	0800		

Дата: Ръководител:

Съставител:

(име, презиме, фамилия) *(погис)*

Лице за контакт:

(име, презиме, фамилия) *(телефон)*

ОТЧЕТ ЗА ДОХОДИТЕ ЗА 2008 ГОДИНА

Наименование на разходите	Шифър	Сума - хил. лв.	
		текуща година	предходна година
а	б	1	2
А. Разходи за дейността			
I. Финансови разходи			
Отрицателни разлики от промяна на валутни курсове	1101		
Отрицателни разлики от операции с финансови активи	1103		
Разходи за лихви	1105		
Други разходи по финансови операции	1107		
ОБЩО ЗА ГРУПА I	1110		
II. Нефинансови разходи			
Разходи за материални запаси	1111		
Разходи за външни услуги	1112		
Разходи за амортизации	1113		
Разходи за заплати, социално и пенсионно осигуряване	1114		
Други разходи	1115		
ОБЩО ЗА ГРУПА II	1120		
А. ОБЩО РАЗХОДИ ЗА ДЕЙНОСТТА (I + II)	1130		
Б. Печалба от обичайната дейност	1140		
III. Извънредни разходи	1150		
В. ОБЩО РАЗХОДИ (I + II + III)	1160		
Г. Печалба преди облагане с данъци (Б-III)	1200		
IV. Разходи за данъци			
1. Корпоративни данъци	1161		
2. Други	1163		
ОБЩО ЗА ГРУПА IV	1170		
Д. Нетна печалба (Г - IV)	1180		
ВСИЧКО (В + IV + Д)	1255		

Наименование на приходите	Шифър	Сума - хил. лв.	
		текуща година	предходна година
а	б	1	2
А. Приходи от дейността			
I. Финансови приходи			
Приходи от дивиденди	1301		
Положителни разлики от операции с финансови активи, в т.ч.:	1302		
от последваща оценка	1303		
Положителни разлики от промяна на валутни курсове	1304		
Приходи от лихви	1305		
Други	1306		
ОБЩО ЗА ГРУПА I	1310		
II. Нефинансови приходи	1320		
А. ОБЩО ПРИХОДИ ОТ ДЕЙНОСТТА (I + II)	1340		
Б. Загуба от дейността	1350		
III. Извънредни приходи	1360		
В. ОБЩО ПРИХОДИ (I + II + III)	1370		
Г. Загуба преди облагане с данъци (Б+III)	1400		
Д. Нетна загуба (Г + IV)	1380		
ВСИЧКО (В + Д)	1455		

Дата: Ръководител:

Съставител:

(име, презиме, фамилия) *(погис)*

Лице за контакт:

(име, презиме, фамилия) *(телефон)*

ЕИК по БУЛСТАТ					

ОТЧЕТ ЗА ПАРИЧНИТЕ ПОТОЦИ ПО ПРЕКИЯ МЕТОД ЗА 2008 ГОДИНА

(Хил. левове)

Наименование на паричните потоци	Шифър	Текущ период			Предходен период		
		постъпления	плащания	нетен поток	постъпления	плащания	нетен поток
a	6	1	2	3	4	5	6
A. Парични потоци от специализирана инвестиционна дейност							
I. Парични потоци от собствена инвестиционна дейност							
Парични потоци, свързани с текущи финансови активи	2201						
Парични потоци, свързани с нетекущи финансови активи	2202						
Лихви, комисиони и други подобни	2203						
Получени дивиденди	2204						
Положителни и отрицателни валутни курсови разлики	2205						
Други парични потоци от инвестиционна дейност	2206						
Всичко парични потоци от собствена инвестиционна дейност I	2210						
II. Парични потоци от възложена инвестиционна дейност							
Парични потоци, свързани с ценни книжа на клиенти	2211						
Парични потоци, свързани с парични средства на клиенти	2212						
Други парични потоци от възложена инвестиционна дейност	2213						
Всичко парични потоци от възложена инвестиционна дейност II	2215						
Всичко парични потоци от специализирана инвестиционна дейност A	2220						
B. Парични потоци от неспециализирана инвестиционна дейност							
Парични потоци, свързани с търговски контрагенти	2221						
Парични потоци, свързани с нетекущи активи	2222						

Наименование на паричните потоци	Шифър	Текущ период			Предходен период		
		постъпления	плащания	нетен поток	постъпления	плащания	нетен поток
а	6	1	2	3	4	5	6
Лихви, комисиони и други подобни	2223						
Парични потоци, свързани с възнаграждения	2224						
Положителни и отрицателни валутни курсови разлики	2225						
Плащания при разпределения на печалби	2226						
Платени и възстановени данъци върху печалба	2227						
Други парични потоци от неспециализирана инвестиционна дейност	2228						
Всичко парични потоци от неспециализирана инвестиционна дейност Б	2230						
В. Парични потоци от финансова дейност							
Емитиране, продажба и обратно изкупуване на акции	2231						
Парични потоци, свързани с получени заеми, в т. ч.:	2232						
лихви	2233						
Лихви, комисиони, дивиденди и други подобни	2234						
Положителни и отрицателни валутни курсови разлики	2235						
Други парични потоци от финансова дейност	2236						
Всичко парични потоци от финансова дейност В	2240						
Г. Изменение на паричните средства през периода (А + Б + В)	2300						
Д. Парични средства в началото на периода	2100	x	x		x	x	
Е. Парични средства в края на периода, в т. ч.:	2400	x	x		x	x	
по безсрочни депозити	2401	x	x		x	x	

Дата: Ръководител: Съставител: Лице за контакт:

(име, презиме, фамилия)

(име, презиме, фамилия)

(подпис)

(телефон)

ЕИК по БУЛСТАТ									

СПРАВКА ЗА НЕТЕКУЩИТЕ (ДЪЛГОТРАЙНИТЕ) АКТИВИ КЪМ 31.12.2008 ГОДИНА

(Хил. левове)

Показатели	Код на реда	Отчетна стойност на нетекущите активи				Последваща оценка		Преоценена стойност (4+5-6)	Амортизация				Последваща оценка		Преоценена стойност в края на периода (7-14)		
		в началото на периода	на постъпките през периода	в т.ч. на постъпките от вносни местно производство	на излизане през периода	в края на периода (1+2-3)	увеличение		намаляване	в началото на периода	начислена през периода	отписана през периода	в края на периода (8+9-10)	увеличение		намаляване	
а	б	1	2	2а	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
I. Нематериални активи																	
Продукти от развойна дейност	6110																
в т.ч. проучване на природни минерални залежи	6111																
Концесии, патенти, лицензи, търговски марки, програмни продукти и др. подобни права и активи	6120																
в това число:																	
Програмни продукти, включително разработените по стопански начин	6121																
Авторски и други права върху разблекателни, литературни и артистични произведения	6122																
Търговска репутация	6130																
Предоставени аванси и нематериални активи в процес на изграждане	6140																
в т.ч. предоставени аванси	6141																
Общо за група I	6100																

СПРАВКА ЗА НЕТЕКУЩИТЕ (ДЪЛГОТРАЙНИТЕ) АКТИВИ КЪМ 31.12.2008 ГОДИНА

(Продължение и край)

(Хил. левове)

Показатели	Код на реда	Отчетна стойност на нетекущите активи				Последваща оценка		Амортизация				Последваща оценка		Преоценена стойност в края на периода (7 - 14)			
		в началото на периода	на постплатите през периода	в т. ч. на постплатили от вносите нови местно произведени	на излизаните през периода	в края на периода (1+2-3)	увеличение	намаляване	в началото на периода	начислена през периода	отплатена през периода	в края на периода (8+9-10)	увеличение		намаляване	Преоценена стойност в края на периода (11+12-13)	
а	6	1	2	2а	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
II. Дълготрайни материални активи																	
Земли и сгради	6210																
Земли	6211																
Сгради нежилищни	6212																
Сгради жилищни	6213																
Сгради със смесено предназначение	6214																
Машини, производствено оборудване и апаратура, поточни производствени линии и др., транспортни средства	6220																
в т.ч. транспортни средства	6221																
Съоръжения и други, изградени чрез строителна дейност	6230																
Предоставени аванси и дълготрайни материални активи в процес на изграждане	6240																
в т. ч. предоставени аванси	6241																
Общо за група II	6200																

Дата:

Ръководител:
Съставител:

Лице за контакт:

(име, презиме, фамилия)

(подпис)

(име, презиме, фамилия)

(телефон)

ЕИК по БУЛСТАТ									

Вид на справка:

СПРАВКА ЗА ВЗЕМАНИЯТА И ЗАДЪЛЖЕНИЯТА КЪМ 31.12.2008 ГОДИНА

А. ВЗЕМАНИЯ

(Хил. левове)

Показатели	Ког на реда	Сума на вземания- та
а	б	1
I. Общо вземания:		
1. Вземания от свързани предприятия:	2011	
- по предоставени заеми	2013	
- от продажби	2015	
- други вземания	2017	
2. Вземания от клиенти и гоставчици	2019	
3. Вземания от предоставени аванси	2021	
4. Съдебни вземания	2023	
5. Присъдени вземания	2025	
6. Данъци за възстановяване, в т.ч.:	2027	
- корпоративни данъци	2028	
- данъци от общините	2029	
- други данъци	2031	
7. Вземания от лихви	2033	
8. Други вземания:	2035	
- по липси и начети	2037	
- от осигурителни предприятия	2039	
- по рекламации	2041	
- други	2043	
Общо вземания:	2050	

Б. ЗАДЪЛЖЕНИЯ

(Хил. левове)

Показатели	Код на реда	Сума на задължението
а	б	1
I. Общо задължения:		
1. Задължения по дивиденди	2111	
2. Задължения към банки, в т.ч.:	2113	
- просрочени	2115	
3. Задължения към доставчици	2117	
4. Задължения по получени аванси	2119	
5. Задължения към персонала	2121	
6. Данъчни задължения, в т.ч.:	2123	
- корпоративни данъци	2125	
- данъци за общините	2126	
- други данъци	2127	
7. Задължения към осигурителни предприятия	2129	
8. Задължения по обратно изкупуване на акции	2131	
9. Задължения към управляващо дружество	2133	
10. Други задължения, в т.ч.:	2135	
неплатени лихви	2137	
Общо задължения:	2140	

Забележка: Справката за вземанията и задълженията съдържа обобщена информация за всички вземания и задължения на предприятието. За вземанията и задълженията от и към чужбина се съставя допълнително отделна справка. Кодирането в полето „Вид на справката“ се извършва от териториалните статистически бюра.

Дата: Ръководител:
Съставител:
(име, презиме, фамилия) (подпис)
Лице за контакт:
(име, презиме, фамилия) (телефон)

ЕИК по БУЛСТАТ					

СПРАВКА ЗА ПРИТЕЖАВАНИТЕ ЦЕННИ КНИЖА И ФИНАНСОВИ ДЕРИВАТИ ПО ИНСТИТУЦИОНАЛНИ СЕКТОРИ КЪМ 31.12.2008 ГОДИНА

(Хил. левове)

Показатели	Код на реда	Номинална стойност	Стойност преди последна преценка	Процентна стойност към 31.12.2008 г.
а	б	1	2	3
Притежавани финансови активи в ценни книжа и деривати по институционални сектори издатели				
I. Облигации	2300			
1. Краткосрочни корпоративни облигации	2310			
Нефинансови предприятия	2311			
Търговски банки	2312			
Инвестиционни компании и посредници, договорни фондове, предприятия, ангажирани с финансов лизинг, корпорации, занимаващи се с продажба/покупка на измачане и предлагащи кредитиране за лични или търговски цели, холдингови компании и други	2313			
Финансови предприятия, ангажирани със спомагателни финансови дейности - финансови къщи, обменни бюра, застрахователни посредници, пенсионни дружества и други	2314			
Застрахователни компании и пенсионни фондове	2315			
Издадени от нерезидентни единици - чуждестранни юридически лица	2316			
2. Дългосрочни корпоративни облигации	2320			
Нефинансови предприятия	2321			
Търговски банки	2322			
Инвестиционни компании и посредници, договорни фондове, предприятия, ангажирани с финансов лизинг, корпорации, занимаващи се с продажба/покупка на измачане и предлагащи кредитиране за лични или търговски цели, холдингови компании и други	2323			
Финансови предприятия, ангажирани със спомагателни финансови дейности - финансови къщи, обменни бюра, застрахователни посредници, пенсионни дружества и други	2324			

Показатели	Код на реда	Номинална стойност	Стойност преди последна преоценка	Преоценена стойност към 31.12.2008 г.
а	б	1	2	3
Застрахователни компании и пенсионни фондове	2325			
Издадени от нерезидентни единици - чуждестранни юридически лица	2326			
3. Общински облигации	2330			
Дългосрочни	2331			
Краткосрочни	2332			
II. Държавни ценни книжа	2340			
Дългосрочни	2341			
Краткосрочни	2342			
III. Други дългови документи и права	2350			
1. Други дългосрочни дългови документи и права	2360			
Нефинансови предприятия	2361			
Търговски банки	2362			
Инвестиционни компании и посредници, договорни фондове, предприятия, ангажирани с финансов лизинг, корпорации, занимаващи се с продажба/покупка на изплащане и предлагащи кредитиране за лични или търговски цели, холдингovi компании и други	2363			
Финансови предприятия, ангажирани със спомагателни финансови дейности - финансови къщи, обменни бюра, застрахователни посредници, пенсионни дружества и други	2364			
Застрахователни компании и пенсионни фондове	2365			
Общини и предприятия финансирани от местните бюджети	2366			
Издадени от нерезидентни единици - чуждестранни юридически лица	2367			
2. Други краткосрочни дългови документи и права	2370			
Нефинансови предприятия	2371			
Търговски банки	2372			
Инвестиционни компании и посредници, договорни фондове, предприятия, ангажирани с финансов лизинг, корпорации, занимаващи се с продажба/покупка на изплащане и предлагащи кредитиране за лични или търговски цели, холдингovi компании и други	2373			

Показатели	Код на реда	Номинална стойност	Стойност преди последна преоценка	Преоценена стойност към 31.12.2008 г.
а	б	1	2	3
Финансови предприятия, ангажирани със спомагателни финансови дейности - финансови къщи, обменни бюра, застрахователни посредници, пенсионни дружества и други	2374			
Застрахователни компании и пенсионни фондове	2375			
Общини и предприятия финансирани от местните бюджети	2376			
Издадени от нерезидентни единици - чуждестранни юридически лица	2377			
IV. Финансови деривати на:	2380	x		
Нефинансови предприятия	2381	x		
Търговски банки	2382	x		
Инвестиционни компании и посредници, договорни фондове, предприятия, ангажирани с финансов лизинг, корпорации, занимаващи се с продажба/покупка на измляване и предлагащи кредитиране за лични или търговски цели, холдингови компании и други	2383	x		
Финансови предприятия, ангажирани със спомагателни финансови дейности - финансови къщи, обменни бюра, застрахователни посредници, пенсионни дружества и други	2384	x		
Застрахователни компании и пенсионни фондове	2385	x		
Общини и предприятия финансирани от местните бюджети	2386	x		
Издадени от нерезидентни единици - чуждестранни юридически лица	2387	x		
Общо (I+ II+ III + IV)	2400			

Дата:

Ръководител:

Съставител:

Лице за контакт:

(име, презиме, фамилия)

(име, презиме, фамилия)

(подпис)

(телефон)

Указания за попълване на Справката за притежаваните ценни книжа и финансови деривати по институционални сектори

Тази справка разглежда част от притежаваните ценни книжа на предприятието. Тя съдържа информация за облигациите, държавните ценни книжа и другите дългови документи и права, разпределени по институционални сектори издатели на ценните книжа, като отразява статистическите изисквания на Европейските институции.

Ценните книжа се класифицират като краткосрочни или дългосрочни в зависимост от времето от издаването до настъпване на падежа като **краткосрочни със срок до - 1 година или дългосрочни със срок над - 1 година, за разлика от възприетия класификационен подход в практиката на предприятието, където ценните книжа са класифицирани в зависимост от намеренията на предприятието да извършва операции с тях.**

Позицията „Други дългови документи и права“ включва всички останали сделки с дългови ценни книжа различни от компенсаторни инструменти, инвестиционни бонове, изкупени собствени облигации, менделници и записи на запобед.

В справката са включени и притежаваните финансови деривати.

ЕИК по БУЛАСТАТ							

СПРАВКА ЗА ПРИХОДИТЕ И РАЗХОДИТЕ ОТ ЛИХВИ ЗА 2008 ГОДИНА

(Хил. левове)

Показатели	Код на реда	Сума	
		начислени	платени/получени
а	б	1	2
I. Приходи от лихви			
1. Лихви по разплащателни сметки	5001		
2. Лихви по депозитни сметки	5002		
3. Лихви по дългови финансови инструменти	5003		
4. Лихви по ДЦК	5004		
5. Други лихви	5005		
Обща сума на приходите от лихви (1 + 2 + 3 + 4 + 5)	5000		
II. Разходи за лихви			
1. Лихви по краткосрочни заеми	5010		
2. Лихви по дългосрочни заеми	5020		
3. Лихви по неизплатени заплати в срок	5030		
4. Лихви по сържавни вземания	5040		
5. Лихви по търговски задължения	5050		
6. Други лихви	5060		
Обща сума на разходите за лихви (1 + 2 + 3 + 4 + 5 + 6)	5100		

Дата: Ръководител:

Съставител:

(име, презиме, фамилия) *(погпис)*

Лице за контакт:

(име, презиме, фамилия) *(телефон)*

Отчетна единица: .....

Гр.(с.) .....

Община .....

ЕИК по БУЛСТАТ / ТР										Обл.	Общ.	Дейност	Звено

ОТЧЕТ ЗА ЗАЕТИТЕ ЛИЦА, СРЕДСТВАТА ЗА РАБОТНА ЗАПЛАТА И ДРУГИ РАЗХОДИ ЗА ТРУД ЗА 2008 ГОДИНА

Част I. Наети лица по трудово и служебно правоотношение

Раздел 1. Среден списъчен брой и начислени средства за работна заплата

а	Код на реда	Среден списъчен брой		Средства за работна заплата (в левове - цели числа)
		общо	в т. ч. жени	общо
	б	1	2	3
Наети лица по трудово или служебно правоотношение (на пълно и непълно работно време)	1000			
в т. ч. без лицата в отпуск по майчинство (от код 1010 до код 1090)	1001			х
от код 1001: жени	1002	х	х	
Наетите от код 1001 по Националната класификация на професиите и длъжностите от 1.01.2006 г.				
Президент, законодатели, висши служители и ръководители	1010			
Аналитични специалисти	1020			
Техници и други приложни специалисти	1030			
Административен персонал	1040			
Персонал, зает с услуги за населението, търговията и охраната	1050			
Квалифицирани работници в селското, горското, рибното и ловното стопанство	1060			
Квалифицирани производствени работници и сродни на тях занаятчии	1070			
Оператори на машини и съоръжения и работници по монтаж на изделия	1080			
Професии, неизискващи специална квалификация	1090			
Наети лица на непълно работно време без лицата в отпуск по майчинство				
- непреизчислени към пълна заетост	1200			х
- преизчислени към пълна заетост - от код 1001	1300			

Раздел 2. Движение и отработено време

а		Код на реда	Брой
		б	1
Наличност, приемане и напускане	Наличност по списък в началото на годината	1810	
	Приети от началото на годината - общо	1820	
	в т. ч. постъпили за първи път от образователната система	1830	
	Напуснали през годината - общо	1840	
	Наличност по списък в края на годината (код 1810 + код 1820 - код 1840)	1880	
Отработено време през годината	Отработени човекодни	1910	
	в т. ч. от наетите на непълно работно време	1911	
	Човекодни за действително използван платен отпуск и престой	1920	
	в т.ч. от наетите на непълно работно време	1921	
	Отработени човекочасове	1930	
в т. ч. от наетите на непълно работно време	1931		

Раздел 3. Начислени средства за работна заплата и други разходи за труд на работодателя

		Код на реда	От началото на годината (в левове - цели числа)	
а		б	1	
Начислени средства за работещите по трудово и служебно правоотношение	Работна заплата - общо (код 3100 = код 3120 + код 3130 + код 3140 + код 3150) (код 3100 = код 1000 к. 3)	3100		
	в т. ч.	Основна заплата за действително отработено време	3120	
		Възнаграждение над основната заплата (наднормено и премии по системите за заплащане на труда)	3130	
		в т. ч. годишни, шестмесечни, тримесечни премии, целеви награди, извънредни заплати и други еднократни възнаграждения	3133	
		Възнаграждение за платен отпуск	3140	
		Допълнителни и други възнаграждения (за нощен труд, работа на смени, професионален стаж, извънреден труд) по КТ, ЗДС, друг закон, колективен или индивидуален трудов договор	3150	
	Обезщетения по КТ, ЗДС и КСО	3160		
	в т. ч.	по чл. 200 ал. 3 от КТ и чл. 104 ал. 4 от ЗДС	3161	
		по чл. 222 ал.1 и 2 от КТ и чл. 104 ал. 1 и 2 от ЗДС	3162	
		по чл. 220 ал.1 и чл. 225 от КТ и чл. 104 ал. 3 от ЗДС	3163	
	Социални и здравни осигуровки (вкл. доброволни и фонд „Безработица“) (код. 3170 = код 3171 + код 3172)	3170		
	в т. ч.	За задължително обществено осигуряване	3171	
		За допълнително доброволно осигуряване, за сметка на работодателя	3172	
	Други социални разходи и надбавки	3180		
	Данък върху социалните разходи	3190		
Разходи за обучение на персонала	3191			
Други разходи свързани с наетите лица	3192			
Субсидии получени от работодателя	3193			

Част II. Работещи без трудово и служебно правоотношение с отчетната единица

а	Код на реда	Среден брой през годината	В т.ч. жени	Разходи за възнаграждения (в левове - цели числа)
а	б	1	2	3
Наети лица по договор за управление и контрол (без тези, включени в код 1000, 1500 и 1600)	1400			
Наети лица по извънтрудови правоотношения (граждански договор)	1500			
Наети лица за допълнителен труд при друг работодател (чл. 111 от КТ)	1530			
Работещи собственици (без тези, включени в код 1000 и код 1400)	1600			
Социални и здравни осигуровки	3300	x	x	

Част III. Работещи пенсионери

а	Код на реда	Среден брой през годината	В т.ч. жени	Разходи за възнаграждения (в левове - цели числа)
а	б	1	2	3
Работещи пенсионери - общо (по трудово или служебно правоотношение, по договор за управление и контрол, по граждански договор и собственици) (код 1700 = код 1710 + код 1720)	1700			
в т. ч.	в трудоспособна възраст	1710		
	над трудоспособна възраст	1720		

Дата: Ръководител:

Съставител:

(име, презиме, фамилия) (подпис)

Лице за контакт:

(име, презиме, фамилия) (телефон)

УКАЗАНИЯ

ЗА ОТЧИТАНЕ НА ЗАЕТИТЕ ЛИЦА И СРЕДСТВАТА ЗА РАБОТНА ЗАПЛАТА И ДРУГИ РАЗХОДИ ЗА ТРУД ПРЕЗ 2008 ГОДИНА

ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

Годишното отчитане на заетите лица и средствата за работна заплата и други разходи за труд се извършва чрез формуляра по труда „Отчет за заетите лица, средства за работна заплата и други разходи за труд“, който се представя в съответното Териториално статистическо бюро от предприятията (фирмите, организациите, министерствата, ведомствата и техните поделения на самостоятелен баланс; политическите и обществени организации, съюзи и движения) на двустранно счетоводно записване. Включват се както българските, така и смесените предприятия с чуждо участие в страната. Отчетът по труда се съставя за целия календарен период с данни, извлечени от първичната документация.

В годишния формуляр за 2008 година са включени допълнителни показатели съгласно разпоредбите на Регламент № 530/1999 на Съвета на Европа и Регламент № 1737/2005 на Европейската комисия с цел осигуряването на съпоставима информация за пазара на труда в Европейската общност за отработеното време и разходите за труд свързани с наетите лица по трудово или служебно правоотношение.

Основен източник на информация при попълването на отчета са ведомостите за заплати.

Обработката на информацията от годишната отчетност по труда в НСИ се извършва по местонамиране на дейността на местните единици (поделенията), а не по седалище на предприятието. За целта всички предприятия, които имат местни единици - цехове, клонове, офиси и т.н. на територията на друга община и не са на самостоятелен баланс представят:

- общ отчет - попълва се от отчетната единица по всички раздели и включва данните на всички цехове, клонове, офиси и т.н. независимо от местонамирането им;
- отделни отчети за всички цехове, клонове, офиси и т.н. с попълнени всички раздели. Сборът от данните на тези отчети трябва да бъде равен на съответните данни от общия отчет.

УКАЗАНИЯ ЗА ПОПЪЛВАНЕ НА ПОКАЗАТЕЛИТЕ

Част I. Наети лица по трудово и служебно правоотношение.

1. В списъчния брой на персонала **се включват** всички лица, приети на работа (постоянна, временна и сезонна), които са в трудово правоотношение съгласно КТ, или в служебно правоотношение съгласно ЗДС с отчетната единица. Лицата се включват в списъчния състав от деня на зачисляването им на работа.

На **код 1000** се включват и лицата, назначени със срочни трудови договори по условията на Закона за насърчване на заетостта, както и тези по ПМС № 66/28.03.96 година, ПМС № 212 от 1993г. и ПМС № 258 от 02.12.2005 година.

На код 1000 се включват и наетите лица по договор за управление и контрол, на които основното работно място и прослужен трудов стаж (съгласно СС-19 т.1) е в отчетната единица. Техните средства се посочват на код 1000 кол. 3 (респ. на код 3100), но само тази част от тях, която е посочена като заплащане в договора им с отчетната единица. Другите възникнали плащания извън този договор, имащи характер на хонорари и др. подобни плащания, да бъдат посочени на код 1400 кол. 3.

Лицата, работещи на непълно работно време се преизчисляват в еквиваленти на пълна заетост. За да се преизчисли на база пълна заетост, списъчният брой на наетите на непълно работно време се умножава с коригиращ коефициент, изразяващ отношението между регламентираното по договор непълно работно време и законоустановеното работно време.

Включват се и лицата, временно отсъстващи поради болест, неплатен отпуск не по-дълъг от три месеца, отпуск по майчинство.

2. **Не се включват:** лицата в неплатен отпуск за повече от три месеца; войниците; сезонните работници, намиращи се в отпуск, когато не им се начислява работна заплата; лицата, сключили граждански договор за работа; наетите лица по чл. 111 от КТ.

3. Изчисляването на показателя „Среден списъчен брой“ (ССБ) е съгласно „Методика за изчисляване на списъчния и средния списъчен брой на персонала“, утвърдена със Заповед на председателя на НСИ, и се определя по метода на средната аритметична величина.

3.1. Средният списъчен брой на наетите по трудово или служебно правоотношение за един месец се изчислява чрез сумирането на списъчния брой на наетите лица на пълно работно време и броя на наетите лица на непълно работно време, преизчислени в еквиваленти на пълна заетост за всеки календарен ден от

месеца (включително почивните дни и официалните празници), след което полученният общ сбор се разделя на броя на календарните дни за съответния месец.

Списъчният брой през почивните и празничните дни се взема за равен на списъчния брой на наетите от последния работен ден.

3.2. Средният списъчен брой на наетите за отчетната година се определя чрез сумиране на средния списъчен брой за всеки месец и полученният сбор се разделя на 12 (броя на месеците в годината).

3.3. В случаите, когато фирмата, поделението, предприятието не е работило пълна календарна година (сезонност, въвеждане в експлоатация през годината, преустановяване на дейността), сумата на средния списъчен брой на персонала за месеците, през които отчетната единица е работила, се разделя на 12.

3.4. На **ког 1001** се посочва средният списъчен брой на персонала без лицата в отпуск по майчинство (чл.163 и 164 от КТ). Получава се като разлика между средния списъчен брой на наетите лица и средния списъчен брой на лицата в отпуск по майчинство.

4. По **когове 1010, 1020, ..., 1090** се разпределя персонала без лицата в отпуск по майчинство посочен на ког 1001, съгласно Националната класификация на професиите и длъжностите от 1.01.2006 г. на равнище клас (еднозначен ког).

5. На **ког 1200** се посочва средният годишен брой на лицата наети на непълно работно време, но без да е преизчислен в еквивалент на пълна заетост. Тук се отнасят лицата, приети на работа на непълно работен ден, непълна работна седмица, непълно работен месец т.е. назначените по чл.138 и 114 от КТ. Не се включват лицата в отпуск по майчинство.

6. На **ког 1300** се посочва средният списъчен брой на наетите лица на непълно работно време от ког 1200, преизчислен в еквивалент на пълна заетост въз основа на продължителността на работното време, установено в трудовия договор.

ПРИМЕР 1:

В предприятието „А“ от 3 май са назначени 9 души на работа по 3 часа на ден. Нормално установената продължителност на работния ден в предприятието е 8 часа. КЕПЗ е равен на (3часа/8часа) $\approx$ 0.38. Броят календарни дни в месеца, през които лицата са били част от списъчния брой на персонала, е 29 дни (31 - 2). Следователно ССБ на лицата, работещи на непълно работно време, е равен на (9 лица x 0.38 x 29 дни): 31 дни $\approx$ 3 лица.

$$КЕПЗ = ПНРВ / ППРВ$$

КЕПЗ - коригиращият коефициент, чрез който се изчисляват еквивалентите на пълна заетост;

ПНРВ - нормална продължителност на работното време в часове на едно лице, работещо на непълно работно време;

ППРВ - нормална продължителност на работното време в часове на едно лице, работещо на пълно работно време.

ПРИМЕР 2:

В предприятието „Б“ има 10 наети лица, на които работното време е 2 дни по 8 часа в седмицата. За изчисляването на средния списъчен брой се изхожда от седмичния брой работни часове - в случая 16 часа (8 x 2). При нормална продължителност на работната седмица 40 часа (8 часа x 5 дни) коефициентът КЕПЗ за тези лица е равен на 16 часа: 40 часа = 0.40. Ако се приеме, че месецът има 30 календарни дни и лицата са включени в списъчния брой през целия период, то ССБ = (10 x 0.40 x 30) : 30 = 4 лица.

7. В **раздел 2** на формуляра се попълва информация за отработеното време и движението на персонала: приети и напуснали.

На **когове 1910, 1911, 1930 и 1931** се посочват действително отработените дни и часове на персонала, като тези на работещите на непълно работно време **не се** преизчисляват към пълна заетост. В отработените часове се включват и тези за извънреден труд. На ког 1910 **не се** включват дните за платен отпуск, отпуск по болест, неплатен отпуск и др. неотработени дни.

На **когове 1920 и 1921** се посочват дните на действително ползван полагаем годишен отпуск през 2008 г. вкл. и от минали години; платени отпуски за обучение съгласно чл. 169, ал. 1, 3 и 4, чл.170 ал. 1 от КТ, платен отпуск за квалификация съгласно чл. 65 от ЗДС, други видове платен отпуск съгласно чл. 157, 158, ал. 1, чл. 159, ал. 1, чл.161, ал.1 (когато този отпуск е платен), чл.166 и 168 от КТ. Тук се включват още и дните на първия ден на отпуска за временна неработоспособност, платени от работодателя, дните на платения престой и неотработените дни поради официални празници (например: за 2008 г.- 8 дни умножени по средния списъчен брой на наетите по трудово и служебно правоотношение).

Не се включват отпуските по условията на: чл. 161, ал.1 (когато този отпуск е неплатен), чл. 162, 163,164,165,167 от КТ.

8. В **раздел 3 на ког 3100** се посочват всички **начислени** през годината средства за работна заплата и други възнаграждения на работещите по трудово или служебно правоотношение. Не се включват: 1) осигурителните вноски за сметка на работодателя, обезщетенията по КТ, ЗДС и КСО, както и обезщетенията и помощите за сметка на осигурителните фондове (отглеждане на дете, временна неработоспособност);

2) допълнителната сума (задължение и разход към персонала) за компенсиреми отпуски, която се очаква да бъде изплатена като резултат от неизползваното право на натрупан отпуск към датата на съставяне на годишния счетоводен отчет съгл. СС-19.

Средствата за работна заплата, посочени на код 1000 кол. 3 трябва да са равни на тези, посочени на код 3100.

На **код 3130** се посочват начислените над основното възнаграждение суми за стимулиране на персонала и други специфични допълнителни възнаграждения, определени според прилаганите системи на заплащане на труда или уговорени с колективен или индивидуален трудов договор.

На **код 3133** се посочват само тези суми от **код 3130**, които имат характер на нерегулярни премии, платени от работодателя през годината: тримесечни, годишни или с друга периодичност премии, 13-та или 14-та заплата, по случай определени празници (Великден, 24 май, 15 септември, Коледа), допълнителни плащания за платен годишен отпуск и т.н. **Не се включват** допълнителните възнаграждения (премии), плащани регулярно на всеки платежен период, дори ако сумата им варира от месец на месец.

На **код 3150** се посочват начислените суми за нощен труд, работа на смени, за образователна и научна степен, за професионален стаж, работа през празничните и почивни дни, извънреден труд и други.

9. На **кодове 3160, 3170, 3180 и 3190** се посочват разходите за сметка на работодателя само за работещите по трудово или служебно правоотношение.

10. На **код 3160** се посочват начислените обезщетения за сметка на работодателя по КТ, ЗДС, КСО или друг нормативен акт:

- от КТ - по чл. 200, 213, 214, 216, 217, 218, 219, 220, 221, 222, 224 и 225;
- от ЗДС - по чл. 77, 78, 104, 106 и 107;
- от КСО - по чл. 40 ал.4;

11. На **код 3171** се посочват осигурителните вноски за сметка на работодателя във фондовете „Безработица“, „Пенсии“, „Трудова злополука и професионална болест“, „Общо заболяване и майчинство“, „Гарантирани вземания на работниците и служителите“, „Учителски пенсионен фонд“, разходите за задължително застраховане на работниците и служителите за риска „трудова злополука“, здравноосигурителните вноски и вноските за допълнително задължително пенсионно осигуряване върху всички начислени през годината средства за работна заплата и други възнаграждения на работещите по трудово или служебно правоотношение.

12. На **код 3172** се посочват разходите за осигурителни вноски за сметка на работодателя във фондове за допълнително доброволно пенсионно осигуряване; допълнително доброволно осигуряване за безработица и/или професионална квалификация по КСО и допълнително доброволно здравно осигуряване по Закона за здравното осигуряване. Не се включат осигурителните вноски за допълнително доброволно осигуряване, когато те са за сметка на наетото лице, дори и в случаите, когато по желание на работника, работодателят удържа от трудовото възнаграждение осигурителната вношка и я превежда в осигурителното гружество.

13. На **код 3180** се посочват социални разходи за: поевтиняване на храна, поддръжка на почивни бази, неуниформено облекло, транспорт, еднократни помощи изплатени на наетите за лекарства, раждане и други. За социалните разходи предоставени в натура се посочва стойността на стоките и услугите предоставяни от страна на работодателя на наетите по покупни цени, а за произведените в предприятието - по цени на производител.

14. На **код 3190** се посочва данъка, начислен върху сумите посочени на код 3180 - по чл. 36 ал.1 и 4 от ЗКПО.

15. На **код 3191** се посочват разходите, направени за повишаване квалификацията и уменията на персонала; за поддръжка на учебно-практични бази и центрове за обучение (без възнагражденията на персонала); за участие в курсове за обучение; възнаграждения, изплатени на външни за предприятието преподаватели и инструктори, разходи за пособия и инструменти, свързани с обучението, и суми, плащани на организации за професионално и друго обучение.

16. На **код 3192** се посочват разходите за осигуряване на специално предпазно и работно облекло, безплатна предпазна храна и противоотрови, разходи по преместване на работника или служителя на работа в друго населено място (чл. 216 от КТ или чл. 81б, ал. 4 от ЗДС), разходи за набиране на персонал (обяви във вестници, разходи за провеждане на интервюта и конкурси, транспортни разходи на кандидатите, добавки за временно настаняване на новонаетия персонал) и други.

17. На **код 3193** се посочват сумите, получени от работодателя под формата на субсидия и използвани за покриване изцяло или отчасти на разходите за основно и допълнително трудово възнаграждение на наетите лица. За субсидии се считат и получаваните от работодателите средства по програми и мерки за насърчаване на заетостта съгласно чл. 30а, ал. 1, т.1,2 и 3 от ЗНЗ и сумите получавани от работодателя за възнаграждения на персонала по програми финансирани от фондове на Европейския съюз. **Не се включват** сумите, отнасящи се за разходи за социално осигуряване и тези получавани по схеми за обучение на персонала. **Не се считат** за субсидии сумите получавани от държавния бюджет за възнаграждения на персонала в общинската администрация и сумите предоставяни от Националната здравноосигурителна каса по клинични пътеки.

Част II. Работещи без трудово и служебно правоотношение с отчетната единица.

18. На **код 1400** се посочват лицата по договор за управление и контрол, които не са включени в код 1000, код 1500 и код 1600.

19. На **код 1500** се посочва броят на наетите лица по извънтрудово правоотношение (граждански договор). В начислените средства на код 1500 колона 3 се посочват всички суми като хонорари, лекторски и други подобни възнаграждения на наетите по извънтрудови правоотношения.

20. На **код 1530** се посочват данни за лицата, назначени по чл.111 от КТ.

21. На **код 1600** се посочва броят на работещите собственици, които участват пряко в дейността на фирмата. Тези, които са в трудово правоотношение с отчетната единица се посочват само на код 1000 и не следва да се посочват на код 1600. Не се посочват съдружниците, които само получават дивиденди за дялово участие.

Средният брой през годината на лицата, посочени на кодове 1400,1500,1530 и 1600 кол. 1 и 2, се изчислява чрез сумиране на техния брой за всеки месец и полученият сбор се раздели на 12.

22. На код **3300** се посочват осигурителните вноски за сметка на работодателя на работещите без трудово и служебно правоотношение. Това са социалните и здравни осигуровки за хонорари, лекторски и др. подобни възнаграждения, за начислени суми по граждански договори, за начислени суми по договор за управление и контрол. Не трябва да се посочват социалните и здравни осигуровки на работещите собственици (посочени на код 1600) - тези суми са за сметка на самоосигуряващото се лице.

Част III. Работещи пенсионери.

23. На **код 1700** се посочват всички работещи пенсионери, независимо дали са в трудово или служебно правоотношение, по договор за управление и контрол, граждански договор с отчетната единица или са работещи собственици.

Забележки:

Използвани съкращения: **ЗДС** - Закон за държавния служител; **ЗКПО** - Закон за корпоративното подоходно облагане; **КСО** - Кодекс за социалното осигуряване; **КТ** - Кодекс на труда.

Отчетна единица: .....

Гр.(с.) .....

Община .....

ЕИК по БУЛСТАТ / ТР										Обл.	Общ.	Дейност	Звено

СПРАВКА ЗА РАЗХОДИТЕ ЗА ПРИДОБИВАНЕ НА ДЪЛГОТРАЙНИ МАТЕРИАЛНИ АКТИВИ ЗА 2008 ГОДИНА

(Хил. левове)

Код на реда	Дълготрайни материални активи в процес на изграждане към 1.01.2008 г. (незавършено строителство)	Продадени дълготрайни материални активи в процес на изграждане през 2008 г.	Разходи за придобиване на ДМА през текущата година чрез строителство и закупуване		Придобити ДМА през текущата година чрез строителство и закупуване	Дълготрайни материални активи в процес на изграждане към 31.12.2008 г. (незавършено строителство)
			общо	в т.ч. за упо-требявани ДМА		
а	б	2	3	4	5	7
Общо (4510+4520+4530+4540)	4500					
Земя	4510	x		x	x	x
Сгради, строителни съоръжения и конструкции (4521 + 4522 + 4523)	4520					
Жилищни сгради	4521					
Нежилищни сгради	4522					
Строителни съоръжения и конструкции	4523					
Машини, производствено оборудване и апаратура (вкл. транспортни средства)	4530					
в т.ч. от внос	4531					
Други разходи	4540					
От ред 4500 - Разходи за ДМА с екологично предназначение	4501					

Раздел А. Въведени в действие нежилни сгради, строителни съоръжения и конструкции през 2008 г. /включени в стойността на придобитите ДМА кодове 4522 и 4523 от колона 5, намалени със стойността на употребяваните ДМА от колона 4/

Наименование на обекта		(Хил. левове)	
а	б	в	г
		Код на реда	Стойност на обекта
			1
Нежилни сгради (4611+4612+4613)	4610		
Производствени сгради	4611		
Търговски сгради	4612		
Други видове нежилни сгради	4613		
Строителни съоръжения и конструкции (4621+4622+4623)	4620		
Транспортна инфраструктура	4621		
Тръбопроводи, електропроводи и далекосъобщителни линии	4622		
Други видове инженерно-строителни съоръжения	4623		

Дата: _____

Ръководител:

Съставител:

Лице за контакт:

(име, презиме, фамилия)

(подпис)

(име, презиме, фамилия)

(телефон)

УКАЗАНИЯ

Формулярът се попълва от всички инвеститори съставлящи баланс, които през 2008г. са придобили дълготрайни материални активи чрез действително извършени разходи за строителство и закупуване. **Дълготрайни материални активи /ДМА/, за които не са направени разходи от инвеститора, а са получени от дарения, не са обект на наблюдение с този формуляр.**

Формулярът съдържа информация за направените разходи за придобиване на ДМА и придобитите ДМА през отчетната година и стойността на дълготрайните материални активи в процес на изграждане в началото и в края на същата (незавършено строителство). Източник на информацията са счетоводните записвания на предприятието.

В колона 1 се посочва стойността на дълготрайните материални активи в процес на изграждане към 01.01.2008 година (незавършено строителство).

В колона 2 се посочва стойността на извършените през 2008г. продажби на дълготрайни материални активи в процес на изграждане.

В колона 3 се посочват данни за всички фактически извършени през отчетната година разходи за придобиване на ДМА - чрез строителство по стопански начин и възлагане и чрез закупуване (записани направо по сметки от гр. 20 и 27), като в т.ч. в колона 4 се посочва стойността на закупените употребявани ДМА.

В колона 5 се посочват данни само за придобитите през отчетната година ДМА чрез строителство и въвеждане в действие с Акт образец 16 и чрез закупуване в колона 6 се посочва стойността на дълготрайните материални активи в процес на изграждане към 31.12.2008 година (незавършено строителство), (салдото по сметка 613).

В колона 7 се посочва увеличението или намалението (със знак „-“) от извършената преценка на дълготрайните материални активи в процес на изграждане към 31.12.2008г. (незавършено строителство).

Данните по редове дават информация за структурата на разходите по видове ДМА.

На код 4531 „в т. ч. от внос“ се посочва стойността на машините, производственото оборудване и апаратурата /вкл. транспортните средства/, които са закупени директно от чужбина и тези, закупени от специализирани търговски посредници -вносители в страната.

На код 4501 се посочва каква част от общите разходи за придобиване на ДМА са разходи за придобиване на ДМА с екологично предназначение. В тях не се включват разходите за съоръжения, инсталации и оборудване, предназначени за опазване чистотата на въздуха и намаляване на шума в работните помещения.

В раздел А „Въведени в действие жилищни сгради, строителни съоръжения и конструкции през 2008г.“ се посочват данни за стойността на въведените през отчетната година жилищни сгради и строителни съоръжения чрез ново строителство, разширение и основен ремонт.

Нежилни сгради - на код 4610 се посочва общата стойност на нежилищните сгради.

На код 4611 - **производствени сгради** се посочва стойността на сгради, предназначени за производството на промишлена продукция, в които се извършват производствени, монтажни и складови операции/заводи, производствени корпуси, промишлени цехове и работилници/резервоари,силози и складове.

На код 4612 - **търговски сгради** се посочва стойността на сгради за търговия на едро и дребно, панаирни палати, зали за провеждане на търгове и изложбени зали, бензиностанции и др.

На код 4613 - **други видове нежилищни сгради** се посочва стойността на всички останали видове нежилищни сгради, непосочени по-горе - административни сгради; сгради за краткосрочно пребиваване (хотели и други сгради за краткосрочно пребиваване); сгради за обслужване на транспорта и съобщенията/гари, аерогари, телефонни центри, гаражи/; учебни сгради и сгради за научни изследвания; медицински (здравни) сгради, сгради за културни обществени забавления, музеи и библиотеки, спортни сгради и други нежилищни сгради/ селскостопански сгради, сгради с култово и религиозно предназначение, недвижими паметници на културата и други сгради, неклассифицирани другаде/.

Строителни съоръжения и конструкции - на код 4620 се посочва общата стойност на строителните съоръжения и конструкции.

На код 4621 - **транспортна инфраструктура** се посочва стойността на въведените в експлоатация пътни съоръжения, свързани с транспортната инфраструктура (пътнища - пътна и улична мрежа, магистрални и градски релсови пътища, самолетни писти, мостове и тунели); хидротехнически съоръжения (пристаннища и водни пътища, язовири, хидромелиоративни съоръжения за напоителни и отводнителни системи).

На код 4622 - **тръбопроводи, електропроводи, електрообщи линии** се посочва стойността на магистрални тръбопроводи, електропроводи и далекосъобщителни линии (магистрални нефто- и газопроводи, магистрални водопроводи, магистрални далекосъобщителни линии, магистрални електропроводи); локални тръбопроводи и кабелни мрежи (локална газопроводна мрежа, локална водопроводна и топлофикационна мрежа, локална канализационна мрежа, локална електрическа и далекосъобщителна мрежа).

На код 4623 - **други видове инженерно-строителни съоръжения** се посочва стойността на всички останали строителни съоръжения, непосочени по-горе (съоръжения за спорт и развлечение, спортни терени и други строителни съоръжения, неклассифицирани другаде).

ЕИК по БУЛСТАТ / ТР									

Отчетна единица: .....

Гр.(с.) .....

Община .....

СПРАВКА
за научноизследователската и развойна дейност (НИРД) през 2008 година

Обслужвана икономическа дейност* .....

* Виж Приложение 1.

Раздел I. Разходи за НИРД по области на науката

(Хил. левове)

	Код на реда	Общо	Естествени науки	Технически науки	Медицински науки	Селскостопански науки	Обществени науки	Хуманитарни науки
A. РАЗХОДИ ЗА НИРД - ОБЩО	100	1	2	3	4	5	6	7
Текущи разходи за НИРД	110							
в т. ч. за персонал, зает с НИРД	111							
Разходи за придобиване на ДМА, предназначени за НИРД	120							
в т. ч. за машини и оборудване	121							
B. Текущи разходи по видове изследвания (110)								
Разходи за фундаментални изследвания	130							
Разходи за приложни изследвания	140							
Разходи за експериментални разработки	150							

Раздел II. Разходи за НИРД по източници на финансиране

(Хил. левове)

	Код на реда	Отчет
РАЗХОДИ ЗА НИРД - ОБЩО	200	1
Собствена стопанска дейност	210	
Бюджетни организации	220	
Предприятия	230	
Висши училища	240	
Фондации и асоциации	250	
Чужбина	260	

Раздел III. Разходи за НИРД по социално-икономически цели

(Хил. левове)

	Код на реда	Общо		в т.ч. от държавния бюджет
		а	б	
РАЗХОДИ ЗА НИРД - ОБЩО	700	1	2	
Прочуване и експлоатация на земната повърхност, водите и атмосферата	701			
Опазване на околната среда	702			
Граждански космически изследвания	703			
Развитие на транспорта, телекомуникациите и друга инфраструктура	704			
Производство, съхранение, разпределение и използване на енергията	705			
Усъвършенстване на промишленото производство и технологиите	706			
Развитие на зграбеопазването	707			
Развитие на селското и горско стопанство и риболова	708			
Развитие на образованието	709			
Културни, развлекателни и религиозни дейности	710			
Изследване на политически и социални системи, структури и процеси	711			
Общо развитие на знанието: НИРД финансирана от публични университетски фондове	712			
Общо развитие на знанието: НИРД финансирана от други източници	713			
Отбрана	714			

Раздел IV. Персонал, зает с НИРД, по области на науката

(Брой)

	Код на реда	Общо		Естествени науки	Технически науки	Медицински науки	Селскостопански науки		Обществени науки		Хуманитарни науки	
		а	б				в т.ч. жени	в т.ч. жени	в т.ч. жени	в т.ч. жени	в т.ч. жени	в т.ч. жени
ПЕРСОНАЛ, ЗАЕТ С НИРД - ОБЩО	300											
Изследователи	310											
в т.ч.: пълно заети (над 90%)	311											
заети от 50 до 90%	312											
Технически персонал	320											
в т.ч.: пълно заети (над 90%)	321											
заети от 50 до 90%	322											
Помощен персонал	330											
в т.ч.: пълно заети (над 90%)	331											
заети от 50 до 90%	332											

Раздел V. Персонал, зает с НИРД, по степен на образование

(Брой)

	Код на реда	Общо		Висше образование		По образователна степен:						Професионално обучение след завършено средно образование		Средно образование		Друго образование	
		общо	в т. ч. жени	общо	в т. ч. жени	доктори и доктори на науките		бакалаври и магистри		професионални бакалаври		общо	в т. ч. жени	общо	в т. ч. жени	общо	в т. ч. жени
						общо	в т. ч. жени	общо	в т. ч. жени	общо	в т. ч. жени						
а	6	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
ПЕРСОНАЛ, ЗАЕТ С НИРД - ОБЩО	400																
Изследователи	410																
в т. ч.: пълно заети (наг 90%)	411																
заети от 50 до 90%	412																
Технически персонал	420																
в т. ч.: пълно заети (наг 90%)	421																
заети от 50 до 90%	422																
Помощен персонал	430																
в т. ч.: пълно заети (наг 90%)	431																
заети от 50 до 90%	432																

Раздел VI. Персонал, зает с НИРД, по възрастови групи

(Брой)

	Код на реда	Общо		25 - 34 г.		35 - 44 г.		45 - 54 г.		55 - 64 г.		65 и повече г.			
		общо	в т. ч. жени	общо	в т. ч. жени	общо	в т. ч. жени	общо	в т. ч. жени	общо	в т. ч. жени	общо	в т. ч. жени		
														общо	в т. ч. жени
а	6	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
ПЕРСОНАЛ, ЗАЕТ С НИРД - ОБЩО	500														
в т. ч. изследователи	510														

Раздел VII. Персонал, зает с НИРД, по гражданска принадлежност

(Брой)

	Код на реда	Общо		Гражданство:															
		общо	в т. ч. жени	българско		на държава членка на ЕС		на друга европейска държава		на държава от Северна Америка		на държава от Централна и Южна Америка		на държава от Африка		на други държави			
				общо	в т. ч. жени	общо	в т. ч. жени	общо	в т. ч. жени	общо	в т. ч. жени	общо	в т. ч. жени	общо	в т. ч. жени	общо	в т. ч. жени		
а	6	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
ПЕРСОНАЛ, ЗАЕТ С НИРД - ОБЩО	600																		
в т. ч. изследователи	610																		

Ръководител:

(име, презиме, фамилия)

Лице за контакт:

(име, презиме, фамилия)

Съставител:

(подпис)

Дата:

(телефон)

УКАЗАНИЯ

Формулярът е приложение към годишния счетоводен отчет и се попълва от всички предприятия, фирми, научни институти и организации, Българската академия на науките, Селскостопанската академия, висшите училища, университетските болници и други организации на самостоятелен баланс, които независимо от вида на основната си дейност през 2008 г. са извършвали научноизследователска и развойна дейност (НИРД) - т.е. ако поне едно лице от персонала през цялата година е било заето с НИРД.

В адресната част на формуляра се записва наименованието на отчетната единица, нейното местонамиране и идентификационният ѝ код по БУЛСТАТ. В карето „Обслужвана икономическа дейност“ всяка отчетна единица попълва наименованието и кода на отрасловия раздел, за който е предназначена преобладаващата част от НИРД, съгласно Класификацията на икономическите дейности - КИД - 2008 (Приложение 1).

Предназначението на отчета е осигуряване на международно съпоставима информация за характеризирани ресурсите (разходи и персонал) за научноизследователската и развойна дейност в България. Моля, при попълване на данните да се съобразите с дадената по-долу дефиниция за НИРД и с обхвата на показателите.

Научноизследователската и развойна дейност включва всяка **творческа работа**, която се провежда **систематично** с цел да се увеличи обемът на знанията, включително познанието за човека, културата и обществото, както и използването на този обем от знания за нови приложения.

Основният критерий, който служи да се отграничи научноизследователската и развойна дейност от широката гама подобни дейности, основаващи се на науката и технологиите, е наличието, в рамките на НИРД, на **значителен елемент на новост** и на отстраняване на научната и/или техническата неопределеност.

Когато не са пряко свързани с научноизследователски проект, следните дейности не трябва да се включват в данните за НИРД: дейностите, свързани с научно-техническата информация, с патенти и лицензи, консултантските услуги, събирането на данни и проучвания от общ характер, маркетинговите проучвания, дейностите по стандартизация и техническо изпитване, проектантската дейност и минно-геоложките проучвания, преподавателската дейност във висшите училища, рутинната дейност по разработване на софтуер.

Раздел I. Разходи за НИРД по области на науката

А. На код 100 „Разходи за НИРД - общо“ се посочва **общата сума** на текущите разходи за НИРД и на разходите за придобиване на дълготрайни материални активи, предназначени за НИРД, независимо от източника на финансиране.

На **код 110** „Текущи разходи за НИРД“ се посочват данни за разходите за материали, за външни услуги, за персонал и другите разходи за дейността. Не се включват разходите за амортизация.

На **код 111** „Разходи за персонала, **зает с НИРД**“ се посочват разходите за заплати и други възнаграждения на наетите по трудов договор и на работещите собственици, както и изплатените хонорари и суми по граждански договори (независимо дали те са сключени с външни лица, или с лица, работещи в същото предприятие) за осъществена НИРД. Включват се също и разходите за сметка на работодателя за социални и здравни осигуровки и обезщетения по Кодекса на труда. В данните по този код не се включват възнагражденията на помощния (обслужващ) персонал и охраната, които обаче са включени в текущите разходи за НИРД на **код 110**.

На **код 120** се посочват данни за направените разходи за придобиване на дълготрайни материални активи, **предназначени за НИРД**. Включват се разходите за закупуване на земя, за строеж и покупка на сгради, за основен ремонт, както и разходите за придобиване на машини и оборудване, които се посочват и отделно на **код 121**.

Б. Текущите разходи за НИРД, посочени на **код 110** следва да се разпределят (може и приблизително по Ваша преценка) според вида на научните изследвания (разработка), за които са направени:

- Разходи за фундаментални изследвания (**код 130**) - посочват се разходите за експериментални или теоретични изследвания, имащи за цел главно придобиването на нови знания за същността на явленията и наблюдаваните факти, без да се има предвид тяхното конкретно приложение или използване. Резултатите от фундаменталните изследвания обикновено не се комерсиализират, а са предмет на публикации в научни списания или на обмен между заинтересовани лица и организации.

- Разходи за приложни изследвания (**код 140**) - посочват се разходите за оригинални изследвания, извършвани с цел придобиване на нови знания, които обаче са насочени главно към постигане на определени практически цели и задачи. Резултатите от приложните изследвания обикновено се отнасят за един-единствен продукт или за ограничен брой продукти, операции, методи или системи.

- Разходи за експериментални разработки (**код 150**) - посочват се разходите за системни разработки, базирани върху наличните знания, получени от научните изследвания и/или от практическия опит. Целта на експерименталните разработки е да се произведат нови материали, продукти и устройства; да се внедрят нови методи, системи и услуги или значително да се усъвършенстват вече съществуващите.

В зависимост от насочеността на научните изследвания (разработка), разходите за НИРД се разпределят по **области на науката**, които обхващат съответните групи специалности:

- Естествени науки - математика, механика, физика, геофизика, астрономия и астрофизика, химия, биология, геология, география.

- Технически науки - машиностроене и машинознание, авиационна и космична техника, корабостроене, електротехника, метрология и уредостроене, енергетика, комуникационна техника, добив и първична преработка на полезни изкопаеми, металургия, химична технология, технология на продоволствените продукти, технология на продукти за широко потребление, технологии в горското стопанство, добив на дървесина, целулозно-хартиена и дървообработваща промишленост, транспорт, строителство, геодезия, архитектура и градоустройство, механизация и електрификация на селското стопанство, други технически науки, електроника и електронна техника, автоматика, изчислителна техника и системи за управление, екология и опазване на околната среда.

- Медицински науки - медицина, фармация, стоматология.

- Селскостопански науки - агрономия, животновъдство, ветеринарна медицина, горско стопанство.

- Обществени науки - икономика, организация и управление, право, психология, педагогика, научна информация, социология и политически науки, военни науки.
- Хуманитарни науки - философия, история, филология, култура и изкуство.

Раздел II. Разходи за НИРД по източници на финансиране

На **ког 200** се посочва общата сума на текущите разходи за НИРД и на разходите за придобиване на дълготрайни материални активи, предназначени за НИРД. Данните, посочени на този код, трябва да бъдат еднакви с данните на **ког 100, колона 1 в Раздел I.**

Тези разходи се разпределят според източника на финансиране както следва:

- Собствена стопанска дейност (**ког 210**) - средствата от собствена дейност, изразходвани за НИРД.
- Бюджетни организации (**ког 220**) - средствата, получени от академии, научни институти и други организации (без висшите училища), чиято цялостна дейност се финансира основно от държавния бюджет.
- Предприятията (**ког 230**) - средствата, получени от държавни и частни предприятия, чиято цялостна дейност се финансира основно от продажба на стоки и услуги.
- Висши училища (**ког 240**) - средствата, получени от държавни и частни висши училища и университетски болници.
- Фондации и асоциации (**ког 250**) - средствата, получени от български нетърговски организации.
- Чужбина (**ког 260**) - средствата, получени от чуждестранни предприятия, университети, правителства, нетърговски организации и международни организации.

Раздел III. Разходи за НИРД по социално-икономически цели

На **ког 700 колона 1** се посочва общата сума на текущите разходи за НИРД и на разходите за придобиване на дълготрайни материални активи, предназначени за НИРД. Данните, посочени на този код, трябва да бъдат еднакви с данните на **ког 100, колона 1 в Раздел I** и на **ког 200, колона 1 в Раздел II.** На **ког 700 колона 2** се посочват разходите за НИРД, финансирани от държавния бюджет, които трябва да бъдат равни на данните на **ког 220, колона 1 в Раздел II.**

Разпределението на разходите за НИРД по социално-икономически цели се извършва според крайната цел, за която е предназначена НИРД, както следва:

Проучване и експлоатация на земната повърхност, водите и атмосферата (**ког 701**) - разходите за НИРД, свързана с: проучване на земната повърхност, залежите на полезни изкопаеми (минерали, нефт, природен газ), моретата, океаните, атмосферата; климатичните и метеорологични изследвания и хидрологията.

Опазване на околната среда (**ког 702**) - разходите за НИРД, свързана с: осъществяване на контрол над замърсяването, идентифициране на източниците и причините за замърсяване, неговото разпространение и влияние върху хората, флората, фауната, микроорганизмите и биосферата; създаване на устройства за следене и измерване на всички видове замърсявания; превенция и премахване на замърсяването.

Граждански космически изследвания (**ког 703**) - разходите за НИРД, свързана с разработки и приложни изследователски програми за проучване на космоса, включително дейността на космически лаборатории. Не се включват разходите за НИРД за космически изследвания с отбранителна цел, които следва да се посочат на код 714 „Отбрана“.

Развитие на транспорта, телекомуникациите и другата инфраструктура (**ког 704**) - разходите за НИРД, свързана с развитие на: транспортната, телекомуникационната и водоснабдителна системи; строителството на сгради и други строителни съоръжения.

Производство и разпределение на енергията (**ког 705**) - разходите за НИРД, свързана с: производството, съхранението, разпределението и рационалното използване на всички видове енергия; повишаване ефективността на енергийното производство и разпределение.

Усъвършенстване на промишленото производство и технологиите (**ког 706**) - разходите за НИРД, свързана с: усъвършенстване и повишаване на икономическата ефективност и конкурентноспособността на промишленото производство.

Развитие на здравеопазването (**ког 707**) - разходите за НИРД, свързана с: опазване, подобряване и възстановяване на здравословното състояние на хората; социални грижи за деца, възрастни и други специални категории хора с увреждания или с хронични заболявания.

Развитие на селското и горско стопанство и риболова (**ког 708**) - разходите за НИРД, свързана с подпомагане развитието на: селското, горско стопанство, риболова, производството на хранителни продукти; контрола над използването на химически изкуствени торове; ветеринарната медицина.

Развитие на образованието (**ког 709**) - разходите за НИРД, свързана с всички степени на образователната подготовка и с всички форми на обучение.

Културни, развлекателни и религиозни дейности (**ког 710**) - разходите за НИРД свързана с проучване на влиянието, което оказват върху обществения живот такива социални явления като културни, развлекателни, спортни и религиозни дейности.

Изследване на политически и социални системи, структури и процеси (**ког 711**) - разходите за НИРД свързана с: изследване на политически структури на обществото; на социални процеси, изменения и конфликти; развитие на системи за социална сигурност и социално подпомагане; социални аспекти на организацията на работа.

Общо развитие на знанието: НИРД финансирана от публични университетски фондове (**ког 712**) - разходите за НИРД (финансирана от публични университетски фондове) в областта на естествените, техническите, медицинските, селскостопанските, обществените и хуманитарните науки.

Общо развитие на знанието: НИРД финансирана от други източници (**ког 713**) - разходите за НИРД (финансирана от други източници, различни от публичните университетски фондове) в областта на естествените, техническите, медицинските, селскостопанските, обществените и хуманитарните науки.

Отбрана (**ког 714**) - разходите за НИРД, осъществявана за военни цели. Не се включват разходите на Министерство на отбраната за граждански изследвания, които трябва да се отнесат към някоя от останалите социално-икономически цели.

Персоналът, зает с НИРД, обхваща три основни категории:

Изследователи (ког 310, ког 410, ког 510, ког 610). Изследователи са професионалните специалисти, **пряко** ангажирани в извършването на научноизследователска и развойна дейност, т.е. които работят по формулирането и създаването на нови знания, продукти, процеси, методи и системи, както и по ръководенето на съответните теми (проекти). Към тази категория се отнасят и редовните докторанти, тъй като изготвянето на дисертационен труд отговаря на дефиницията за НИРД.

Категорията „**технически персонал**“ (**ког 320 и ког 420**) включва лицата, притежаващи необходимите знания и опит в една или няколко области на науката и изпълняващи научни и технически задачи, прилагайки оперативни принципи и методи под ръководството и контрола на изследователите. Те работят в един екип с изследователите и изпълняват, в общия случай, следните функции в хода на научноизследователската и развойна дейност:

- подготовка на библиографски справки и подбор на информационни материали;
- изготвяне на компютърни програми за обработка на данни;
- подготовка и провеждане на опити, технически изпитвания и анализи;
- извършване на измервания, изчисления, подготовка на схеми и графики;
- провеждане на статистически изследвания и интервюта.

Категорията „**помощен персонал**“ (**ког 330 и ког 430**) включва квалифицирани и неквалифицирани работници, счетоводители, специалисти по ТРЗ, личен състав, канцеларски и секретарски персонал, който участва в изпълнението на научноизследователски проекти или е непосредствено свързан с тях. Тук се включват и лицата, работещи в екипите по теми, като координатори, помощници, извършващи дейности, неизискващи квалификация, но пряко обслужващи НИРД. Към помощния персонал не се включват лица, непряко свързани с НИРД като охрана, портиери, работници в столовете, счетоводители и други, необслужващи НИРД.

За всяка от трите категории персонал, зает с НИРД, следва да се посочат на отделни редове:

- **пълно заетите (над 90%)** - за пълно заети се считат лицата, ангажирани с НИРД над 90% от годишния фонд работно време;

- **основно заетите (от 50 до 90%)** - включват се лицата, извършвали НИРД през по-голямата част от работното време през годината, например работили само 9 месеца на пълно работно време (тяхната заетост с НИРД е 75%) или работили цяла година на половин работен ден, чиято заетост е 50%.

В **Раздел IV. Персонал, зает с НИРД, по области на науката** разпределението по науки става според научната област, в която работят лицата, а тя може и да не съвпада с тази от дипломата им за завършено образование.

В **Раздел V. Персонал, зает с НИРД, по степен на образование** заетите лица се разпределят според образователната степен, която притежават. Лицата, с научна степен „доктор на науките“ и „доктор“, независимо че имат и образователна степен „магистър“, се посочват само в колона 5, а жените от тях - в колона 6.

В **Раздел VI. Персонал, зает с НИРД, по възрастови групи** се посочва броя на заетите с НИРД (общо и в това число изследователите) според навършената възраст в години към 31.12.2008 година.

В **Раздел VII. Персонал, зает с НИРД, по гражданска принадлежност** заетите лица (общо и в това число изследователите) се разпределят според гражданството, което притежават. Български гражданин, който е и гражданин на друга държава, се смята само за български гражданин.

В колони 5 и 6 на Раздел VII се посочва персонала, зает с НИРД, с гражданска принадлежност към някоя от следните държави членки на Европейския съюз: Австрия, Белгия, Великобритания, Германия, Гърция, Дания, Естония, Ирландия, Испания, Италия, Кипър, Латвия, Литва, Люксембург, Малта, Нидерландия, Полша, Португалия, Румъния, Словакия, Словения, Унгария, Финландия, Франция, Чехия и Швеция.

КЛАСИФИКАЦИЯ НА ИКОНОМИЧЕСКИТЕ ДЕЙНОСТИ - 2008

Код по КИД - 2008	НАИМЕНОВАНИЕ
01	Растениевъдство, животновъдство и лов; спомагателни дейности
02	Горско стопанство
03	Рибно стопанство
05	Добив на въглища
06	Добив на нефт и природен газ
07	Добив на метални руди
08	Добив на неметални материали и суровини
09	Спомагателни дейности в добива
10	Производство на хранителни продукти
11	Производство на напитки
12	Производство на тютюневи изделия
13	Производство на текстил и изделия от текстил, без облекло
14	Производство на облекло
15	Обработка на кожи; производство на обувки и други изделия от обработени кожи без косъм
16	Производство на гървен материал и изделия от гървен материал и корк, без мебели; производство на изделия от слама и материали за плетене
17	Производство на хартия, картон и изделия от хартия и картон
18	Печатна дейност и възпроизвеждане на записани носители
19	Производство на кокс и рафинирани нефтопродукти
20	Производство на химични продукти
21	Производство на лекарствени вещества и продукти
22	Производство на изделия от каучук и пластмаси
23	Производство на изделия от други неметални минерални суровини
24	Производство на основни метали
25	Производство на метални изделия, без машини и оборудване
26	Производство на компютърна и комуникационна техника, електронни и оптични продукти
27	Производство на електрически съоръжения
28	Производство на машини и оборудване, с общо и специално предназначение
29	Производство на автомобили, ремаркета и полуремаркета
30	Производство на превозни средства, без автомобили
31	Производство на мебели
32	Производство неклассифицирано другаде
33	Ремонт и инсталиране на машини и оборудване
35	Производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия и на газообразни горива
36	Събиране, пречистване и доставяне на води
37	Събиране, отвеждане и пречистване на отпадъчни води
38	Събиране и обезвреждане на отпадъци; рециклиране на материали
39	Възстановяване и други услуги по управление на отпадъци
41	Строителство на сгради
42	Строителство на съоръжения
43	Специализирани строителни дейности
45	Търговия на едро и дребно с автомобили и мотоциклети, техническо обслужване и ремонт
46	Търговия на едро, без търговия с автомобили и мотоциклети
47	Търговия на дребно, без търговията с автомобили и мотоциклети

Код по КИД - 2008	НАИМЕНОВАНИЕ
49	Сухопътен транспорт
50	Воден транспорт
51	Въздушен транспорт
52	Складиране на товари и спомагателни дейности в транспорта
53	Пощенски и куриерски дейности
55	Хотелиерство
56	Ресторантьорство
58	Издателска дейност
59	Производство на филми и телевизионни предавания, звукозаписване и издаване на музика
60	Радио- и телевизионна дейност
61	Далекосъобщения
62	Дейности в областта на информационните технологии
63	Информационни услуги
64	Предоставяне на финасови услуги, без застраховане и допълнително пенсионно осигуряване
65	Застраховане, презастраховане и допълнително пенсионно осигуряване
66	Спомагателни дейности във финансовите услуги и застраховането
68	Операции с недвижими имоти
69	Юридически и счетоводни дейности
70	Дейност на централни офиси; консултантски дейности в областта на управлението
71	Архитектурни и инженерни дейности; технически изпитвания и анализи
72	Научноизследователска и развойна дейност
73	Рекламна дейност и проучване на пазари
74	Други професионални дейности
75	Ветеринарномедицинска дейност
77	Даване под наем и оперативен лизинг
78	Дейности по наемане и предоставяне на работна сила
79	Туристическа агентска и операторска дейност; други дейности, свързани с пътувания и резервации
80	Дейности по охрана и разследване
81	Дейности по обслужване на сгради и озеленяване
82	Административни офис дейности и друго спомагателно обслужване на стопанската дейност
84	Държавно управление
85	Образование
86	Хуманно здравеопазване
87	Медико-социални грижи с настаняване
88	Социална работа без настаняване
90	Артистична и творческа дейност
91	Други дейности в областта на културата
92	Организиране на хазартни игри
93	Спортни и други дейности, свързани с развлечения и отгид
94	Дейности на организации с нестопанска цел
95	Ремонт на компютърна техника, на лични и домакински вещи
96	Други персонални услуги
97	Дейности на домакинства като работодатели на домашен персонал
98	Недиференцирани дейности на домакинства по производство на стоки и услуги за собствено потребление
99	Дейности на екстериториални организации и служби

Отчетна единица: .....
 Гр.(с.) .....
 Община .....

ЕИК no БУЛАСТАТ / TP

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

СПРАВКА ЗА ИНОВАЦИОННАТА ДЕЙНОСТ НА ПРЕДПРИЯТИЕТО ПРЕЗ ПЕРИОДА 2006 - 2008 ГОДИНА

(Моля, отбележете Вашия отговор с „X“.)

РАЗДЕЛ А. ОБЩА ИНФОРМАЦИЯ ЗА ПРЕДПРИЯТИЕТО

А.1. През 2008 година Вашето предприятие било ли е част от група предприятия?	Да	Не	
	☐	☐	☐
<i>Ако отговорът е „Да“, посочете в коя държава се намира главният офис .....</i>			
Ког	☐	☐	☐
⇒ Попълва се от ТСБ			
А.2. Посочете на кои географски пазари Вашето предприятие е продало продукция, стоки и услуги през последните три години (2006 - 2008)?	<i>(Възможен е повече от един отговор)</i>		
1. Местен (до 50 км. в България)	☐	☐	☐
2. Национален (на повече от 50 км. в България)	☐	☐	☐
3. Страни членки и кандидати за членство в ЕС; страни членки на ЕФТА	☐	☐	☐
4. Други страни	☐	☐	☐
А.3. Кой от изброените пазари е бил най-големият за Вас от гледна точка на реализирания оборот през периода 2006 - 2008 година?			
<i>(Посочете съответния номер от 1 до 4 от Въпрос А.2.)</i>	☐	☐	☐

РАЗДЕЛ Б. ПРОДУКТОВИ ИНОВАЦИИ (СТОКИ И УСЛУГИ)

Б.1. През последните три години (2006 - 2008) Вашето предприятие реализирало ли е на пазара:	Да	Не	
1. Нови или значително усъвършенствани стоки	☐	☐	☐
2. Нови или значително усъвършенствани услуги	☐	☐	☐
<i>(Ако отговорът на Б.1.1 и на Б.1.2 е „Не“, моля, преминете на Раздел В.)</i>			
Б.2. Кой (основно) е разработил тези иновационни продукти (стоки и услуги)?			
1. Вашето предприятие или Вашата група предприятия	☐	☐	☐
2. Вашето предприятие съвместно с други предприятия и организации	☐	☐	☐
3. Други предприятия и организации	☐	☐	☐
Б.3. През последните три години (2006 - 2008) Вашето предприятие реализирало ли е на пазара иновационни продукти (стоки и услуги), които са:	Да	Не	
1. Нови или значително усъвършенствани както за предприятието Ви, така и за Вашия пазар	☐	☐	☐
2. Нови или значително усъвършенствани само за предприятието Ви, но не и за Вашия пазар	☐	☐	☐
Б.4. Посочете какъв дял от оборота на Вашето предприятие за 2008 г. се дължи на:			
1. Нови или значително усъвършенствани стоки и услуги през периода 2006 - 2008 г. - нови както за предприятието Ви, така и за Вашия пазар	☐	☐	%
2. Нови или значително усъвършенствани стоки и услуги през периода 2006 - 2008 г., които са нови само за предприятието Ви, но не и за Вашия пазар	☐	☐	%
3. Непроменени или само незначително модифицирани стоки и услуги през периода 2006 - 2008 година	☐	☐	%
4. Оборот за 2008 г. общо (1+2+3) = 100%	☐	☐	100 %

РАЗДЕЛ В. ПРОЦЕСОВИ ИНОВАЦИИ

В.1. През последните три години (2006 - 2008) Вашето предприятие внедрило ли е:		Да	Не
1. Нови или значително усъвършенствани производствени методи		☐	☐
2. Нови или значително усъвършенствани методи за доставка		☐	☐
3. Нови или значително усъвършенствани спомагателни дейности		☐	☐

(Ако отговорът на В.1.1 и на В.1.2 и на В.1.3 е „Не“, моля, преминете на Раздел Г.)

В.2. Кой (основно) е разработил тези иновационни процеси?		
1. Вашето предприятие или Вашата група предприятия		☐
2. Вашето предприятие съвместно с други предприятия и организации		☐
3. Други предприятия и организации		☐

В.3. През последните три години (2006 - 2008) Вашето предприятие внедрило ли е процесови иновации, които са нови за Вашия пазар?		Да	Не	Не знам
		☐	☐	☐

РАЗДЕЛ Г. НЕЗАВЪРШЕНА ИЛИ ПРЕУСТАНОВЕНА ИНОВАЦИОННА ДЕЙНОСТ, СВЪРЗАНА С ПРОДУКТОВИ И ПРОЦЕСОВИ ИНОВАЦИИ

Г.1. През периода 2006 - 2008 година Вашето предприятие осъществявало ли е иновационна дейност, от която не са произтекли продукти и процесови иновации, тъй като дейността е била:		Да	Не
1. Преустановена преди да е завършена		☐	☐
2. Незавършена в края на 2008 година		☐	☐

(Ако сте отговорили с "Не" на всеки от въпросите: Б.1; В.1 и Г.1, моля, преминете на Раздел З.)

РАЗДЕЛ Д. ВИДОВЕ ИНОВАЦИОННИ ДЕЙНОСТИ И РАЗХОДИ, СВЪРЗАНИ С ПРОДУКТОВИ И ПРОЦЕСОВИ ИНОВАЦИИ

Д.1. Кои от изброените иновационни дейности е извършвало Вашето предприятие през последните три години (2006 - 2008)?		Да	Не
1. Научна и развойна дейност (НИРД), извършена във Вашето предприятие		☐	☐
1.1. Постоянно (във Вашето предприятие има постоянно назначен персонал, зает с НИРД)		☐	☐
1.2. През част от периода 2006 - 2008 година		☐	☐
2. Научна и развойна дейност (НИРД), предоставена Ви от друго предприятие		☐	☐
3. Придобиване на машини, оборудване и софтуер, свързани с иновациите		☐	☐
4. Придобиване на външни знания (лицензи, ноу-хау и др.)		☐	☐
5. Обучение, свързано с иновациите		☐	☐
6. Маркетингови дейности по представяне на иновациите		☐	☐
7. Други иновационни дейности		☐	☐

Д.2. Оценете какви разходи е направило Вашето предприятие само през 2008 г. за първите четири иновационни дейности, посочени във въпрос Д.1:		(Хил.лв.)
1. НИРД, извършена във Вашето предприятие		<input type="text"/>
2. НИРД, предоставена Ви от друго предприятие		<input type="text"/>
3. Придобиване на машини, оборудване и софтуер, свързани с иновациите		<input type="text"/>
4. Придобиване на външни знания (лицензи, ноу-хау и др.)		<input type="text"/>
5. Разходи - общо (1+2+3+4)		<input type="text"/>

Д.3. През последните три години (2006 - 2008) Вашето предприятие получавало ли е финансова подкрепа за иновационната си дейност от:		Да	Не
1. Местния бюджет		☐	☐
2. Републиканския бюджет		☐	☐
3. Фондове и програми на Европейския съюз (ЕС)		☐	☐
3.1. В това число средства по линията на Шеста и Седма рамкови програми на ЕС за научни изследвания и технологично развитие		☐	☐

**РАЗДЕЛ Е. ИЗТОЧНИЦИ НА ИНФОРМАЦИЯ ЗА ИНОВАЦИОННАТА ДЕЙНОСТ.
ИНОВАЦИОННО СЪТРУДНИЧЕСТВО**

Е.1. Каква е степенята на значимост на изброените източници на информацията за иновационната дейност на Вашето предприятие през периода 2006 - 2008 година?				
Източници на информация	Степен на значимост			Не са използвани
	висока	средна	ниска	
Вътрешни източници				
1. В рамките на предприятието Ви или на Вашата група предприятия				
Пазарни източници				
2. Доставчици на оборудване, материали, компоненти и софтуер				
3. Клиенти, потребители				
4. Конкуренти и други предприятия от Вашия икономически сектор				
5. Консултанти и предприятия с основна дейност НИРД				
Институционални източници				
6. Университети и други висши училища				
7. Бюджетни и обществени организации с основна дейност НИРД				
Други източници				
8. Конференции, търговски панаири, изложби и др.				
9. Научни списания и технически публикации				
10. Професионални и индустриални асоциации				

Е.2. През последните три години (2006 - 2008) Вашето предприятие осъществявало ли е иновационна дейност в сътрудничество с други предприятия и организации?	Да	Не
	☐	☐

(Ако отговорът е "Не", моля, преминете на Въпрос Ж.1.)

Е.3. Посочете вида и местонамирането на Вашите партньори в иновационната дейност.						(Възможен е повече от един отговор.)					
Партньори	България	Европа*	САЩ	Китай или Индия	Други страни						
1. Други предприятия от Вашата група предприятия											
2. Доставчици на оборудване, материали, компоненти и софтуер											
3. Клиенти, потребители											
4. Конкуренти и други предприятия от Вашия икономически сектор											
5. Консултанти и предприятия с основна дейност НИРД											
6. Университети и други висши училища											
7. Бюджетни и обществени организации с основна дейност НИРД											

Е.4. Кой от изброените партньори определяте като най-полезен за иновационната дейност на Вашето предприятие?	☐
(Посочете съответния номер от 1 до 7 от Въпрос Е.3.)	

РАЗДЕЛ Ж. ЦЕЛИ НА ИНОВАЦИОННАТА ДЕЙНОСТ

Ж.1. Каква е степенята на значимост на изброените цели на иновационната дейност на Вашето предприятие, свързана с осъществените продукти и процесови иновации през периода 2006 - 2008 година?				
Цели	Степен на значимост			Няма значимост
	висока	средна	ниска	
1. Увеличаване на асортимента от стоки и услуги				
2. Подмяна на остарели продукти и процеси				
3. Навлизане на нови пазари				
4. Увеличаване на пазарния дял				
5. Повишаване качеството на стоките и услугите				
6. Подобряване гъвкавостта на производството на стоки и услуги				
7. Увеличаване капацитета на производството на стоки и услуги				
8. Опазване здравето и безопасността на хората				
9. Намаляване на разходите за труд на единица продукция				

РАЗДЕЛ 3. ОРГАНИЗАЦИОННИ ИНОВАЦИИ

3.1. През последните три години (2006 - 2008) Вашето предприятие осъществявало ли е организационни иновации:		
1. Нови бизнес практики за организиране на работния процес (напр. управление на веригите за доставки; реорганизация; системи за управление на знанията; свиване на производството; системи за управление на качеството и др.)	Да	Не
2. Нови методи на организация на работата , свързани с разпределяне на отговорностите и вземането на решения (напр. използване за първи път на нова система за разпределяне на отговорностите на наетите; работа в екип; децентрализация; сливане и разделяне на структурни звена; системи за обучение и квалификация и др.)	Да	Не
3. Нови методи на организация на взаимоотношенията с други предприятия и публични организации (напр. участие за първи път в съюзи и организации; партньорства; външно възлагане и подизпълнители и др.)	Да	Не

(Ако сте отговорили с „Не“ на всеки от въпросите от 3.1, моля, преминете на Раздел И.)

3.2. Каква е степента на значимост на изброените цели на организационните иновации, осъществени от Вашето предприятие през периода 2006 - 2008 година?				
Цели	Степен на значимост			Няма значимост
	висока	средна	ниска	
1. Намаляване на времето за обслужване на клиентите/доставчиците				
2. Подобряване на възможностите за внедряване на нови продукти и процеси				
3. Повишаване качеството на стоките и услугите				
4. Намаляване на разходите за единица продукция				
5. Подобряване на връзките и обмена на информация в рамките на Вашето предприятие или с други предприятия и организации				

РАЗДЕЛ И. МАРКЕТИНГОВИ ИНОВАЦИИ

И.1. През последните три години (2006 - 2008) Вашето предприятие осъществявало ли е маркетингови иновации:		
1. Значителни изменения в естетическия дизайн или онаковката на стоките и услугите (не се включват промените, при които се изменят функционалните или потребителски характеристики на продукта - това са продуктови иновации)	Да	Не
2. Нови методи за реклама или техники за промоция на продукта (напр. използване за първи път на нова рекламна медия; ново търговско лого; въвеждане на карти за лоялни клиенти и др.)	Да	Не
3. Нови методи за продуктов пласмент или продажбени канали (напр. използване за първи път на франчайзинг или лицензи за дистрибуция, директни продажби, специални продажби на гръбно, нови концепции за представяне на продукта и др.)	Да	Не
4. Нови методи за ценообразуване на стоките и услугите (напр. използване за първи път на променливо ценообразуване според търсенето, системи за търговски отстъпки и др.)	Да	Не

(Ако сте отговорили с „Не“ на всеки от въпросите от И.1., моля, преминете на Раздел К.)

И.2. Каква е степента на значимост на изброените цели на маркетинговите иновации, осъществени от Вашето предприятие през периода 2006 - 2008 година?				
Цели	Степен на значимост			Няма значимост
	висока	средна	ниска	
1. Повишаване или отстояване на пазарния дял				
2. Представяне на продуктите на нови потребителски групи				
3. Представяне на продуктите на нови географски пазари				

РАЗДЕЛ К. ЕКО-ИНОВАЦИИ

К.1. През последните три години (2006 - 2008) Вашето предприятие осъществило ли е продукти, процеси, организационни и маркетингови иновации, свързани с някоя от следните екологични ползи?		Да	Не
Еко-иновации, свързани с производството на стоки и услуги във Вашето предприятие			
1. Намаляване на материалите, използвани за единица продукция			
2. Намаляване на енергията, използвана за единица продукция			
3. Намаляване на общото отделяно количество емисии парни газове от Вашето предприятие, т.нар. „Въглеродна следа“			
4. Подмяна на използваните материали с по-малко замърсяващи и по-малко опасни заместители			
5. Намаляване на шума и замърсяването на почвата, водата и въздуха			
6. Рециклиране на отпадъците, водата и материалите			
Еко-иновации, свързани със следпродажбеното използване на стоката и услугата от крайния потребител			
7. Намаляване използването на енергия			
8. Намаляване замърсяването на въздуха, водата, почвата или намаляване на шума			
9. Подобряване рециклирането на продукта след излизането му от употреба			

К.2. През периода 2006 - 2008 година, Вашето предприятие реализирало ли е еко-иновации в отговор на:		Да	Не
1. Съществуваща нормативна база за опазване на околната среда или такси, свързани със замърсяването			
2. Нормативна база за опазване на околната среда или такси, свързани със замърсяването, които очаквате да бъдат приети в бъдеще			
3. Възможност за получаване на държавни помощи, субсидии или други финансови стимули за еко-иновации			
4. Съществуващо или очаквано пазарно търсене на еко-иновации от Вашите клиенти			
5. Доброволно приети кодекси и споразумения за опазване на околната среда, като добра практика във Вашия икономически сектор			

К.3. Вашето предприятие има ли внедрена процедура по определяне и намаляване на вредното влияние върху околната среда? (напр. подготовка за екологичен одит, набилязване на цели, свързани с опазване на околната среда, сертифициране по ISO 14001 и др.)		Да	Не
1. Да: внедрена преди 01 януари 2006 г.			
2. Да: внедрена или значително усъвършенствана след 01 януари 2006 г.			
3. Не			

Дата:

Ръководител:

Съставител:
(име, презиме, фамилия) (подпис)

Лице за контакт:
(име, презиме, фамилия) (телефон)

УКАЗАНИЯ

Формулярът е предназначен за осигуряване на информация за продуктите и процесови иновации, както и за организационните и маркетинговите иновации, осъществени от предприятията през последните три години (2006 - 2008). Болшинството от въпросите (**Раздели от Б до Ж включително**) се отнасят до продуктите и процесови иновации (реализираните на пазара нови или значително усъвършенствани стоки и услуги и внедрените нови или значително усъвършенствани производствени процеси и методи за доставка). Организационните и маркетингови иновации се отчитат съответно в **Раздел З** и в **Раздел И**. В **Раздел К** се посочва информация за осъществените от предприятието продукти, процесови, организационни и маркетингови иновации, допринесли за опазване на околната среда - т.нар. „Еко-иновации“.

Формулярът се попълва от всички предприятия, осъществяващи следните икономически дейности: **Добивна и преработваща промишленост; Производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия и на газообразни горива; Доставка на води; канализационни услуги, управление на отпадъци и възстановяване; Търговия на едро, без търговията с автомобили и мотоциклети; Транспорт, складиране и пощи; Издателска дейност; Далекосъобщения; Дейности в областта на информационните технологии; Информационни услуги; Финансови и застрахователни дейности; Архитектурни и инженерни дейности; технически изпитвания и анализи; Научноизследователска и развойна дейност.**

Предприятията от изброените икономически дейности, които през последните три години (2006 - 2008) **са реализирали и внедрили нови или значително усъвършенствани продукти (стоки и услуги) и процеси**, попълват всички раздели на формуляра.

Предприятията, които през последните три години (2006 - 2008) **не са осъществили продукти и процесови иновации** отговарят с „Не“ на въпроси Б.1, В.1, Г.1 и попълват Раздел А и от Въпрос З.1. до К.3. включително.

С цел да се осигури международна съпоставимост на данните, моля да следвате дефинициите и разясненията за съдържанието и обхвата на показателите и логическите зависимости между отговорите на въпросите.

РАЗДЕЛ А. ОБЩА ИНФОРМАЦИЯ ЗА ПРЕДПРИЯТИЕТО

Група предприятия представлява обединение на две или повече предприятия под обща собственост. Всяко от предприятията в групата може да обслужва различни пазари. Главният офис също е част от групата предприятия, като неговото местонамиране може да бъде на територията на другата държава.

Предприятията, които са част от група предприятия, трябва да попълнят данни за иновационната дейност само на тяхното предприятие, а не на цялата група.

РАЗДЕЛ Б. ПРОДУКТОВИ ИНОВАЦИИ (СТОКИ И УСЛУГИ)

Продуктовата иновация представлява реализирането на пазара на стока или услуга, която е нова или значително усъвършенствана по отношение на нейните характеристики, предназначение и използване, софтуер, компоненти, материали, подсистеми, техническа спецификация и други функционални характеристики. Продуктовата иновация е резултат от използването на нови знания и технологии или на нови комбинации от съществуващи технологии и знания.

Като продуктови иновации трябва да се отчитат **продуктите (стоки и услуги)**, които са нови или значително усъвършенствани за Вашето предприятие. Не е необходимо те да са същевременно нови и за Вашите пазари, т. е. Вашето предприятие да е първото, което ги е произвело. Не следва да се отчитат като продуктови иновации чисто естетическите промени в стоките, както и обикновените препродажи на нови стоки, които изцяло са създадени и произведени от други предприятия.

Нов продукт е стока или услуга, чиито технологични характеристики, предназначение, материалите или компонентите, от които е направен, се различават значително от тези на произвежданите преди него стоки и услуги от същия вид.

Усъвършенстван продукт е съществуващ продукт, чиито характеристики са усъвършенствани по отношение на по-високо качество или по-ниска цена чрез използването на материали и компоненти с по-високи експлоатационни качества. Комплексен продукт, който се състои от няколко интегрирани технически подсистеми, може да се усъвършенства чрез частично изменение на една от подсистемите.

Оборотът представлява брутните приходи от продажби (вкл. акцизи, без ДДС). За банките оборотът съответства на приходите от лихви, а за застрахователните дружества - на приходите от комисионни.

РАЗДЕЛ В. ПРОЦЕСОВИ ИНОВАЦИИ

Иновационният процес представлява внедряването на нови или значително усъвършенствани: производствени процеси, методи за доставка и спомагателни дейности (счетоводни, компютърни и др.) свързани с производството на стоки и услуги. Като процесови иновации трябва да се отчитат тези производствени **процеси и методи** за доставка, които са нови или значително усъвършенствани за Вашето предприятие. Не е необходимо те да са същевременно нови и за Вашия пазар, т. е. Вашето предприятие да е първото, което ги е внедрило. Не следва да се отчитат като процесови иновации чисто организационните промени в предприятието.

Предприятията, които са **новосъздадени през периода 2006 - 2008 г.** (без тези, в резултат на сливане или разделяне), следва през първата година от създаването си да отчетат като нови иновационни продукти и процеси само тези, които са нови за техния пазар. През следващите години в рамките на отчетния период, трябва да се отчитат като нови и тези продукти и процеси, които са нови за самото предприятие, без да са непременно нови за неговия пазар.

РАЗДЕЛ Г. НЕЗАВЪРШЕНА ИЛИ ПРЕУСТАНОВЕНА ИНОВАЦИОННА ДЕЙНОСТ, СВЪРЗАНА С ПРОДУКТОВИ И ПРОЦЕСОВИ ИНОВАЦИИ

Иновационната дейност обхваща придобиването на машини, оборудване, софтуер и лицензи, инженерно-техническата дейност, индустриалния дизайн, обучението, маркетинга и научноизследователската и развойна дейност (НИРД), когато те се осъществяват с цел да се създадат и внедрят продукти и процесови иновации. Иновационната дейност обхваща също и фундаменталните научни изследвания, дори когато те не са свързани с продукти и процесови иновации.

РАЗДЕЛ Д. ВИДОВЕ ИНОВАЦИОННИ ДЕЙНОСТИ И РАЗХОДИ, СВЪРЗАНИ С ПРОДУКТОВИ И ПРОЦЕСОВИ ИНОВАЦИИ

Видовете иновационни дейности са:

Научноизследователска и развойна дейност (НИРД), извършена във Вашето предприятие - включва всяка творческа работа, която се провежда с цел да се увеличи обемът на знанията и те да се използват за създаване на нови или усъвършенствани продукти (стоки и услуги) и процеси (включително собствени софтуерни разработки, които отговарят на тези изисквания).

Научноизследователска и развойна дейност (НИРД), предоставена Ви от друго предприятие - включва описаните по-горе дейности, но извършени от други предприятия (включително и такива от Вашата група предприятия) и научноизследователски организации, които са закупени от Вашето предприятие.

Придобиване на машини, оборудване и софтуер, свързани с иновациите - включва машините, съоръженията, компютърния хардуер и софтуер, закупени от Вашето предприятие специално за производството и внедряването на новите или значително усъвършенствани продукти (стоки и услуги) и процеси.

Придобиване на външни знания - включва закупуването от други предприятия или организации на права за използване на патенти и непатентовани изобретения, ноу-хау и други видове знания, необходими за разработването на нови или значително усъвършенствани продукти и процеси.

Обучение, свързано с иновациите - включва се обучението на Вашия персонал (в рамките на предприятието или извън него), специално насочено към придобиване на знания и умения, необходими за създаване и внедряване на иновационните продукти и процеси.

Маркетингови дейности по представяне на иновациите - включва дейностите по представяне на пазара на новите или значително усъвършенствани стоки и услуги, включително маркетинговите проучвания и стартовата реклама.

Други иновационни дейности - включва техническите и подготвителни процедури за производство на новите или усъвършенствани продукти и за внедряването на новите или усъвършенствани процеси, като технико-икономически изследвания за приложимост, изпитвания, рутинни софтуерни разработки, индустриално инженерство и други.

Към **разходите за иновационна дейност** се отнасят разходите, които са свързани с производството и внедряването на нови или значително усъвършенствани продукти и процеси, включително и тези, направени за иновационни проекти, които са били прекратени или все още не са приключили в края на 2008 година.

Във Въпрос Д.2 трябва да се попълнят данни за направените разходи само през 2008 г. (ако липсват счетоводни записвания, се правят оценки) за следните четири вида иновационни дейности:

1/ НИРД, извършена във Вашето предприятие - включват се както текущите разходи (за персонал, за външни услуги, за материали и други, без разходите за амортизации), така и разходите за придобиване на дълготрайни активи (машини и оборудване, софтуер, сгради, предназначени за НИРД); 2/ НИРД, предоставена Ви от друго предприятие; 3/ Придобиване на машини, оборудване и софтуер, свързани с иновациите (без тези, предназначени за НИРД); 4/ Придобиване на външни знания.

Финансовата подкрепа, получена от Републиканския и от Местния бюджет включва средствата, предоставени като държавно финансиране под формата на данъчни кредити и облекчения, помощи и гаранции по заеми за разработването и внедряването на нови или усъвършенствани продукти и процеси. Не се включват плащанията, свързани с изпълнение на държавни поръчки.

РАЗДЕЛ Е. ИЗТОЧНИЦИ НА ИНФОРМАЦИЯ ЗА ИНОВАЦИОННАТА ДЕЙНОСТ. ИНОВАЦИОННО СЪТРУДНИЧЕСТВО

Иновационното сътрудничество представлява активно участие в съвместни иновационни проекти, които се осъществяват заедно с други предприятия и организации. Обикновеното наемане на работна сила, без активно участие в иновационните проекти, не се счита за сътрудничество.

Във Въпрос Е.3 в колоната Европа* се посочват партньори от страните членки и кандидати за членство в Европейския съюз и от страните членки на ЕФТА: Австрия, Белгия, Хърватска, Кипър, Чехия, Дания, Естония, Финландия, Франция, Германия, Гърция, Унгария, Исландия, Италия, Ирландия, Латвия, Лихтенщайн, Литва, Люксембург, Македония, Малта, Нидерландия, Норвегия, Полша, Португалия, Румъния, Словения, Словакия, Швейцария, Турция, Испания, Швеция и Великобритания.

РАЗДЕЛ З. ОРГАНИЗАЦИОННИ ИНОВАЦИИ

Организационните иновации представляват нови методи за организация на работното място и на взаимоотношенията с други предприятия и организации, които преди това не са били използвани. Те следва да бъдат резултат от решения, взети от ръководния състав на предприятието. Не трябва да се отчитат като организационни иновации сливанията и придобиванията на други предприятия, дори и когато те са осъществени за първи път.

РАЗДЕЛ И. МАРКЕТИНГОВИ ИНОВАЦИИ

Маркетинговите иновации представляват прилагането на нови маркетингови концепции и стратегии, които не са били използвани преди и се различават значително от съществуващите във Вашето предприятие маркетингови методи. Не се включват сезонните, регулярните и други текущи промени в маркетинговите методи.

РАЗДЕЛ К. ЕКО-ИНОВАЦИИ

Еко-иновациите са нов или значително усъвършенстван продукт (стока или услуга), процес, организационен или маркетингов метод, който допринася за опазването на околната среда. Екологичната полза може да бъде основната цел на иновацията или да бъде резултат от други иновационни цели. Еко-иновацията може да бъде идентифицирана като такава, както в процеса на производство на стоки и услуги от предприятието, така и на етапа на следпродажбеното използване на стоката и услугата от крайния потребител.

За правилното попълване на формуляра е необходимо да се спазват следните логически зависимости между отговорите на въпросите:

Ако Б.1.1 или Б.1.2 = „Да“, то Б.2, Б.3. и Б.4 # от „празно“ и обратно.

Ако Б.1.1 и Б.1.2 = „Не“, то Б.2, Б.3, Б.4 = на „празно“ и обратно.

Ако Б.3.1 = „Да“, то Б.4.1 > 0 и обратно; Ако Б.3.1 = „Не“, то Б.4.1 = 0 и обратно.

Ако Б.3.2 = „Да“, то Б.4.2 > 0 и обратно; Ако Б.3.2 = „Не“, то Б.4.2 = 0 и обратно.

Б.4.1 + Б.4.2 + Б.4.3 = 100%.

Ако В.1.1 или В.1.2 или В.1.3 = „Да“, то В.2 и В.3 # от „празно“ и обратно.

Ако В.1.1 и В.1.2 и В.1.3 = „Не“, то В.2 и В.3 = на „празно“ и обратно.

Ако В.3 # от „празно“, то В.1.1 или В.1.2 или В.1.3 = „Да“.

Ако всички редове на въпроси Б.1, В.1, както и Г.1 = „Не“, то Раздели Д, Е и Ж = на „празно“ и обратно.

Ако Д.1.1 = „Да“, то Д.1.1.1 или Д.1.1.2 = „Да“ и обратно.

Ако Д.1.1 = „Не“, то Д.1.1.1 и Д.1.1.2 = „Не“ и обратно.

Ако Д.1.1.1 = „Да“, то Д.1.1.2 = „Не“; Ако Д.1.1.2 = „Да“, то Д.1.1.1 = „Не“.

Д.2.1 = ш. 100 к.1 от „Справка за научноизследователската и развойна дейност (НИРД)“ и обратно.

Д.2.5 = Д.2.1 + Д.2.2 + Д.2.3 + Д.2.4

Ако Д.3.3.1 = „Да“, то Д.3.3 = „Да“.

Ако Е.2 = „Да“, то следва във Въпрос Е.3 да е посочен отговор на поне един ред (от 1 до 7) и обратно.

Във въпроси Е.1 и Ж.1 степента на значимост поне на една от изброените алтернативи трябва да бъде „Висока“ или „Средна“ или „Ниска“, т.е. не е възможно всички алтернативи да са „Не са използвани“/„Няма значимост“.

Ако З.1.1 или З.1.2 или З.1.3 = „Да“, то във Въпрос З.2 трябва да е попълнен поне един ред (от 1 до 5) # от „Няма значимост“ и обратно.

Ако И.1.1 или И.1.2 или И.1.3 или И.1.4 = „Да“, то във Въпрос И.2 трябва да е попълнен поне един ред (от 1 до 3) # от „Няма значимост“ и обратно.

Ако във Въпрос К.1 е посочен отговор „Да“ на поне един ред (от 1 до 9), то трябва Въпрос Б.1 = „Да“ или В.1 = „Да“ или З.1 = „Да“ или И.1 = „Да“.

Ако във Въпрос К.2 е посочен отговор „Да“ на поне един ред (от 1 до 5), то трябва във Въпрос К.1 да е посочен отговор „Да“ на поне един ред (от 1 до 9).